

Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
JULIANE KOKOTT
της 13ης Δεκεμβρίου 2012¹

Υπόθεση C-439/11 P

**Ziegler SA
κατά**

Ευρωπαϊκής Επιτροπής

«Αίτηση αναιρέσεως — Ανταγωνισμός — Συμπράξεις — Άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και άρθρο 53, παράγραφος 1, Συμφωνίας ΕΟΧ — Έννομες συνέπειες των κατευθυντηρίων γραμμών της Επιτροπής — Αισθητός επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών — Υπολογισμός των προστίμων — Πραγματικός δικαστικός έλεγχος — Δικαίωμα για δίκαιη δίκη — Αντικειμενική αμεροληψία της Επιτροπής — Αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων — “Σύμπραξη μετακομίσεων” — Βελγική αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων»

I – Εισαγωγή

1. Η παρούσα υπόθεση παρέχει στο Δικαστήριο την ευκαιρία να συμπληρώσει τη νομολογία του σχετικά με τις έννομες συνέπειες των πολλών σε αριθμό κατευθυντηρίων γραμμών, οι οποίες εκδίδονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, υπό την ιδιότητά της ως Αρχή ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος βρίσκονται εν προκειμένω οι «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου» από το έτος 2004² καθώς και οι δημοσιευθείσες το 2006 «Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων»³.

2. Επιπλέον, ανακύπτουν ορισμένα προβλήματα τα οποία αφορούν τα θεμελιώδη δικαιώματα και εξακολουθούν να αποτελούν αντικείμενο συζητήσεως σε συνάρτηση με την εκ μέρους της Επιτροπής διεξαγωγή διαδικασιών επιβολής προστίμων κατά το δίκαιο των συμπράξεων. Πρόκειται συναφώς, αφενός, για τον υπολογισμό του προστίμου και, αφετέρου, για την προβληματική της αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής, υπό την ιδιότητά της ως αρχής που διενεργεί έρευνα και ως αρχής που διαθέτει αποφασιστική αρμοδιότητα.

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γερμανική.

2 — Ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την έννοια του επηρεασμού του εμπορίου των άρθρων 81 και 82 της Συνθήκης» (ΕΕ 2004, C 101, σ. 81), στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές του 2004.

3 — Κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 2, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2), στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

3. Τα εν λόγω νομικά ζητήματα ανακύπτουν σε συνάρτηση με τη «σύμπραξη μετακομίσεων», την οποία εντόπισε η Επιτροπή πριν από μερικά χρόνια στη βελγική αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων και η οποία αποτέλεσε, στις 11 Μαρτίου 2008, το αντικείμενο αποφάσεως επιβολής προστίμου (στο εξής, επίσης: επίδικη απόφαση)⁴. Παράλληλα με την περίπτωση εννέα άλλων επιχειρήσεων ή ομίλων επιχειρήσεων, η Επιτροπή προσήψε στην εταιρία Ziegler SA (στο εξής: Ziegler ή αναιρεσείουσα) ότι συμμετείχε στη σύμπραξη μετακομίσεων και της επέβαλε πρόστιμο.

4. Αφού το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την πρωτοδίκως ασκηθείσα προσφυγή ακυρώσεως κατά της ως άνω αποφάσεως με την απόφαση της 16ης Ιουνίου 2011⁵ (στο εξής, επίσης: απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου ή αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση), η Ziegler άσκησε την παρούσα αίτηση αναιρέσεως ενώπιον του Δικαστηρίου. Αξίζει να σημειωθεί, πάντως, ότι και η Επιτροπή διαφωνεί με βασικά χωρία του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και ζητεί από το Δικαστήριο να διατηρήσει σε ισχύ την απόφαση με διαφορετικό σκεπτικό. Επομένως, αντικείμενο της εξετάσεως στην παρούσα υπόθεση θα πρέπει να αποτελέσει επίσης το αν και κατά πόσον είναι θεμιτή στην αναιρετική διαδικασία η εν λόγω αντικατάσταση του σκεπτικού δικαστικής αποφάσεως («substitution de motifs»).

5. Το Δικαστήριο πρόκειται να αποφανθεί προσεχώς επί περαιτέρω νομικών ζητημάτων στο πλαίσιο των λοιπών εκκρεμουσών αναιρετικών διαδικασιών οι οποίες αφορούν τη σύμπραξη εταιριών που εκτελούν μετακομίσεις⁶.

II – Το ιστορικό της διαφοράς

6. Η Ziegler είναι οικογενειακή επιχείρηση, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), η οποία ανήκει, αφενός, σε φυσικά πρόσωπα που είναι στο σύνολό τους κατιόντες του ιδρυτή της επιχείρησης και, αφετέρου, σε δύο εταιρίες συμμετοχών οι οποίες συνδέονται επίσης με την οικογένεια Ziegler⁷. Σημαντικό μέρος της δραστηριότητας της Ziegler αποτελείται από τις υπηρεσίες μετακομίσεων, τις οποίες, μέχρι τον Δεκέμβριο του 2003, παρείχε ένα τμήμα της επιχείρησης, ενώ από τον Δεκέμβριο του 2003 τη δραστηριότητα των μετακομίσεων ανέλαβε μια χωριστή εταιρία που ανήκει στον όμιλο Ziegler, με την επωνυμία Ziegler Relocation SA (πρώην Euro Time)⁸.

7. Στην αγορά υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο λειτούργησε, σύμφωνα με τα αποτελέσματα των ερευνών της Επιτροπής, από το 1984 έως το 2003, μια σύμπραξη στην οποία συμμετείχαν δέκα επιχειρήσεις μετακομίσεων⁹ σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα¹⁰ και σε διαφορετικό βαθμό.

4 — Απόφαση της Επιτροπής, της 11ης Μαρτίου 2008, σχετικά με διαδικασία εφαρμογής του άρθρου 81 [ΕΚ] και του άρθρου 53 της Συμφωνίας για τον ΕΟΧ (υπόθεση COMP/38.543 – Υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων), γνωστοποιηθείσα με αριθμό φακέλου C(2008) 926 τελικό, της οποίας περίληψη δημοσιεύθηκε στην ΕΕ 2009, C 188, σ. 16. Το πλήρες κείμενο της αποφάσεως διατίθεται σε μη εμπιστευτική απόδοση στη γαλλική γλώσσα μόνο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής, Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, στο Διαδίκτυο (<http://ec.europa.eu/competition/antitrust/cases/index.html>).

5 — Απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, T-199/08, Ziegler κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

6 — Βλ. συναφώς υποθέσεις C-429/11 P, Gosselin Group κατά Επιτροπής κ.λπ.· C-440/11 P, Επιτροπή κατά Stichting Administratiekantoort Portielje κ.λπ. και C-444/11 P, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής. Στις 24 Μαΐου 2012 ανέπτυξα επιπλέον τις προτάσεις μου στην υπόθεση C-441/11 P, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, και στις 29 Νοεμβρίου 2012 στην υπόθεση C-440/11 P, Επιτροπή κατά Stichting Administratiekantoort Portielje κ.λπ. Επί της υποθέσεως Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens το Δικαστήριο εξέδωσε στις 6 Δεκεμβρίου 2012 την απόφαση του.

7 — Σκέψη 3 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

8 — Σκέψη 2 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

9 — Allied Arthur Pierre, Compas, Coppens, Gosselin, Interdean, Mozer, Putters, Team Relocations, Transworld και Ziegler (βλ., χάριν παραδείγματος, την αιτιολογική σκέψη 345 της επίδικης αποφάσεως).

10 — Τα χρονικά αυτά διαστήματα κυμαίνονταν μεταξύ τριών μηνών και πλέον των 18 ετών.

8. Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η εν λόγω σύμπραξη συνιστούσε γενική σύμπραξη υπό τη μορφή μιας ενιαίας και διαρκούς παραβάσεως¹¹, που στηριζόταν συνολικώς σε τρία είδη αντίθετων προς τον ανταγωνισμό συμφωνιών¹²:

- συμφωνιών περί καθορισμού τιμών, με τις οποίες οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις μεταφορών συνομολογούσαν αμοιβές για τις υπηρεσίες τους έναντι των πελατών·
- συμφωνιών περί καθορισμού ενός συστήματος οικονομικών αντισταθμίσεων για τις απορριφθείσες προσφορές ή σε περίπτωση αποχής από τη διαδικασία υποβολής προσφορών (*προμήθειών*)· με αυτές, οι ανταγωνιστές της επιχείρησης, η οποία συνήπτε σύμβαση διεθνούς μετακομίσεως, θα ελάμβαναν ένα είδος οικονομικής αντισταθμίσεως, καίτοι είχαν επίσης υποβάλει προσφορά ή είχαν απόσχει από την οικεία διαδικασία· οι εν λόγω προμήθειες υπεισέρχονταν εν αγνοία των πελατών στην τελική τιμή των εκάστοτε υπηρεσιών μετακομίσεως·
- συμφωνιών περί κατανομής της αγοράς μέσω ενός συστήματος εικονικών προσφορών (προσφορών διευκολύνσεως), τις οποίες υπέβαλε στον πελάτη ή στο πρόσωπο που επρόκειτο να μετακομίσει μια εταιρία μετακομίσεων η οποία δεν προετίθετο να διενεργήσει τη μετακόμιση· για τον σκοπό αυτό, η επιχείρηση υποδείκνυε στους ανταγωνιστές της την τιμή, το ποσοστό ασφαλίσεως και τα έξοδα αποθηκείσεως που έπρεπε να τιμολογήσουν για την εικονική υπηρεσία.

9. Ενώ οι συμφωνίες για τις προμήθειες και τις προσφορές διευκολύνσεως εφαρμόστηκαν καθ' όλη τη διάρκεια της συμπράξεως (από το 1984 έως το 2003), δεν κατέστη δυνατό να αποδειχθεί η υλοποίηση των συμφωνιών περί καθορισμού τιμών πέραν του Μαΐου του 1990¹³.

10. Από τα διαπιστωθέντα από αυτήν περιστατικά, η Επιτροπή συνήγαγε με την επίδικη απόφαση ότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις παρέβησαν το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, ΕΟΧ, καθορίζοντας σε διάφορα χρονικά διαστήματα «άμεσα ή έμμεσα τις τιμές για υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, κατανέμοντας τμήμα της αγοράς αυτής και καταστρατηγώντας τη διαδικασία υποβολής προσφορών»¹⁴.

11. Η επίδικη απόφαση επιδόθηκε σε συνολικώς 31 νομικά πρόσωπα, στα οποία η Επιτροπή επιπλέον, εν μέρει ατομικώς και εν μέρει εις ολόκληρον, επέβαλε πρόστιμα διαφορετικού ύψους¹⁵ για την παράβαση. Για τον υπολογισμό του ύψους των προστίμων, η Επιτροπή εφάρμοσε, στην επίδικη απόφαση, τη μεθοδολογία που εκτίθεται στις κατευθυντήριες γραμμές της για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων, του 2006.

12. Κατά τις διαπιστώσεις της Επιτροπής, στο άρθρο 1, στοιχείο ι', της επίδικης αποφάσεως, η Ziegler συμμετείχε στη γενική σύμπραξη για το χρονικό διάστημα από τις 4 Οκτωβρίου 1984 έως τις 8 Σεπτεμβρίου 2003, δηλαδή καθ' όλη τη διάρκεια της λειτουργίας της συμπράξεως. Για τον λόγο αυτόν, επιβλήθηκε στην επιχείρηση, σύμφωνα με το άρθρο 2, στοιχείο ια', της επίδικης αποφάσεως, πρόστιμο ύψους 9,2 εκατομμυρίων ευρώ, χωρίς να οριστεί ότι ευθύνεται εις ολόκληρον.

13. Αρκετοί από τους αποδέκτες της επίδικης αποφάσεως ζήτησαν πρωτοδικώς έννομη προστασία, ασκώντας κατ' αυτής προσφυγές ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου¹⁶.

11 — Βλ. ιδίως τις αιτιολογικές σκέψεις 307, 314 και 345 της επίδικης αποφάσεως.

12 — Βλ. σχετικώς την αιτιολογική σκέψη 121 της επίδικης αποφάσεως και τις σκέψεις 10 και 13 έως 15 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

13 — Βλ. συναφώς τις αιτιολογικές σκέψεις 123 έως 153 της επίδικης αποφάσεως.

14 — Άρθρο 1 της επίδικης αποφάσεως.

15 — Τα επιμέρους πρόστιμα κυμαίνονταν μεταξύ 1 500 και 9 200 000 ευρώ.

16 — Βλ. σχετικώς, εκτός από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, τέσσερις άλλες αποφάσεις του Γενικού Δικαστηρίου της 16ης Ιουνίου 2011, στις υποθέσεις T-204/08 και T-212/08, Team Relocations κ.λπ. κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), T-208/08 και T-209/08, Gosselin Group κ.λπ. κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή), T-210/08, Verhuizingen Coppens κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή) και T-211/08, Putters International κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή).

14. Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στις 16 Ιουνίου 2011, την προσφυγή που άσκησε η Ziegler στις 3 Ιουνίου 2008 και την καταδίκασε στα δικαστικά έξοδα¹⁷.

III – Η ενώπιον του Δικαστηρίου διαδικασία

15. Με δικόγραφο της 25ης Αυγούστου 2011, η Ziegler άσκησε κατά της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως. Ζητεί με αυτή από το Δικαστήριο:

- να κρίνει παραδεκτή και βάσιμη την παρούσα αίτηση αναιρέσεως·
- να αναιρέσει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου και να αποφανθεί το ίδιο επί της διαφοράς που αποτελεί αντικείμενο της υποθέσεως αυτής·
- να δεχθεί τα πρωτοδίκως υποβληθέντα αιτήματα και, ως εκ τούτου, να ακυρώσει την επίδικη απόφαση, ή, επικουρικώς, να ακυρώσει το πρόστιμο που επιβλήθηκε στην αναιρεσείουσα με την απόφαση αυτή ή, επικουρικότερα, να μειώσει ουσιαστικώς το εν λόγω πρόστιμο·
- να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα αμφοτέρων των βαθμών δικαιοδοσίας.

16. Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

- να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως, αντικαθιστώντας ορισμένα σημεία του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου·
- επικουρικώς, να απορρίψει την αίτηση ακυρώσεως, και
- να καταδικάσει την αναιρεσείουσα στα δικαστικά έξοδα.

17. Επί της αιτήσεως αναιρέσεως διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου έγγραφη διαδικασία, ενώ στις 24 Οκτωβρίου 2012 έλαβε χώρα και η επ' ακροατηρίου συζήτηση.

IV – Εκτίμηση

18. Η αίτηση αναιρέσεως της Ziegler στηρίζεται σε τέσσερις λόγους αναιρέσεως, οι οποίοι αφορούν διάφορα νομικά ζητήματα σχετικά με τον αισθητό επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, τον υπολογισμό του προστίμου και την αρχή της αμεροληψίας της Επιτροπής.

A– Προκαταρκτικά ζητήματα

19. Πριν από την επί της ουσίας εξέταση των προβαλλομένων από την Ziegler λόγων αναιρέσεως, πρέπει να διευκρινιστούν δύο προκαταρκτικά ζητήματα, εκ των οποίων το ένα αφορά το παραδεκτό ορισμένων λόγων της Επιτροπής και το άλλο το παραδεκτό ορισμένων λόγων της Ziegler.

¹⁷ — Δεν ευδοκίμησε περαιτέρω η αίτηση της Ziegler περί λήψεως ασφαλιστικών μέτρων για την αναστολή εκτελέσεως του άρθρου 2 της επίδικης αποφάσεως και την απαλλαγή από την υποχρέωση συστάσεως τραπεζικής εγγυήσεως· βλ. διάταξη του Προέδρου του Πρωτοδικείου της 15ης Ιανουαρίου 2009, T-199/08 R, Ziegler κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή), και διάταξη του Προέδρου του Δικαστηρίου της 30ής Απριλίου 2010, C-113/09 P(R), Ziegler κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή).

1. Επί του παραδεκτού του αιτήματος της Επιτροπής περί αντικατάστασής σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως

20. Στο πλαίσιο του πρώτου και του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο να αντικαταστήσει ορισμένα σημεία του σκεπτικού της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου (στη γαλλική: «substitution de motif»), διατηρώντας σε ισχύ την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Ειδικότερα, στο πλαίσιο του πρώτου λόγου αναιρέσεως, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι η υποχρέωση ορισμού της αγοράς, την οποία αναγνωρίζει το Γενικό Δικαστήριο, δεν υφίσταται. Στο πλαίσιο του δεύτερου λόγου αναιρέσεως, αμφισβητεί, μεταξύ άλλων, ότι οι κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 είχαν ως συνέπεια να καταστήσουν εν γένει αυστηρότερες τις απαιτήσεις που πρέπει να πληροί η αιτιολογία των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων.

21. Η Ziegler θεωρεί το αίτημα αυτό απαράδεκτο, επειδή, αφενός, η επιχειρηματολογία της Επιτροπής είναι αόριστη και, αφετέρου, η Επιτροπή στερείται εννόμου συμφέροντος.

22. Επί της πρώτης ενστάσεως της Ziegler, αρκεί η παρατήρηση ότι από το υπόμνημα αντικρούσεως συνάγεται με επαρκή ακρίβεια ποια στοιχεία του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως ζητεί η Επιτροπή να αντικατασταθούν και ποια αιτιολογία θεωρεί ως περισσότερο ενδεδειγμένη αντί του επιλεγέντος από το Γενικό Δικαστήριο. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ziegler, δεν απαιτείται συναφώς συγκεκριμένη πρόταση της Επιτροπής ως προς τη διατύπωση του σκεπτικού.

23. Επί της δεύτερης ενστάσεως, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι το Δικαστήριο πράγματι έκρινε ήδη ως απαράδεκτα ορισμένα αιτήματα της Επιτροπής για την αντικατάσταση τμημάτων του σκεπτικού δικαστικής αποφάσεως ελλείψει επαρκούς εννόμου συμφέροντος¹⁸. Η απαίτηση θεμελιώσεως εννόμου συμφέροντος, η οποία στο πλαίσιο αυτό ισχύει τόσο για προνομιούχους όσο και για μη προνομιούχους αναιρεσείοντες¹⁹, προϋποθέτει ότι η αναίρεση μπορεί, με το αποτέλεσμα της, να ωφελήσει τον διάδικο που την άσκησε²⁰.

24. Η ως άνω νομολογία περί του απαράδεκτου των αιτημάτων για την αντικατάσταση τμημάτων του σκεπτικού δικαστικής αποφάσεως αφορά, πάντως, μόνον περιπτώσεις στις οποίες η Επιτροπή είτε ασκεί η ίδια αναίρεση ή αντανάιρεση²¹ είτε ζητεί από το Δικαστήριο τη διόρθωση προβαλλόμενης πλάνης περί το δίκαιο στο σκεπτικό της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, μολονότι αυτή δεν αποτελεί αντικείμενο της ανααιρετικής διαδικασίας²².

25. Η κατάσταση έχει άλλως στο υπό εξέταση πλαίσιο: Η Επιτροπή δεν άσκησε (αντίθετη) αναίρεση και με τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις της ενώπιον του Δικαστηρίου –πλην μιας εξαιρέσεως της οποίας πρέπει να γίνει μνεία κατωτέρω²³– παρέμεινε εντός των ορίων του αντικειμένου της αναιρέσεως που άσκησε η Ziegler. Αντιθέτως, η Επιτροπή περιορίσθηκε κατ' ουσίαν να υπεραμυνθεί της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου, ιδίως σε σχέση με την πλάνη περί το δίκαιο που προσάπτει η Ziegler. Στο πλαίσιο του εν λόγω αντικειμένου της δίκης, ζήτησε την αντικατάσταση σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως με ταυτόχρονη διατήρηση της ισχύος του διατακτικού της.

18 — Αποφάσεις της 6ης Οκτωβρίου 2009, C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P και C-519/06 P, GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. (Συλλογή 2009, σ. I-9291, σκέψεις 23 έως 26), και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-329/09 P, Iride κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψεις 48 έως 51).

19 — Αποφάσεις GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψεις 23 έως 26) και της 21ης Δεκεμβρίου 2011, C-27/09 P, Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (Συλλογή 2011, σ. I-13427, σκέψεις 43 έως 50).

20 — Αποφάσεις της 19ης Οκτωβρίου 1995, C-19/93 P, Rendo κ.λπ. κατά Επιτροπής, (Συλλογή 1995, σ. I-3319, σκέψη 13, τελευταία περίοδος), της 14ης Σεπτεμβρίου 2010, C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals και Akcros Chemicals κατά Επιτροπής («Akzo και Akcros», Συλλογή 2010, σ. I-8301, σκέψεις 22 και 23), GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 23) και Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 19, σκέψη 43).

21 — Απόφαση GlaxoSmithKline Services κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 15).

22 — Απόφαση Iride κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 18, σκέψη 48).

23 — Βλ., σχετικώς, κατωτέρω, σημείο 27 των παρουσών προτάσεων.

26. Υπό τις συνθήκες αυτές, η αντικατάσταση σημείων του σκεπτικού στο πλαίσιο της ανααιρετικής διαδικασίας είναι, κατά πάγια νομολογία, δυνατή²⁴, ανεξαρτήτως του αν το Δικαστήριο προβαίνει σ' αυτήν οίκοθεν ή αν δέχεται συναφώς το «αίτημα» ή την «πρόταση» ενός εκ των διαδίκων. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να είναι υποχρεωμένο να λαμβάνει υπόψη μόνο τα επιχειρήματα στα οποία η ανααιρεσείουσα στηρίζει τους λόγους που προβάλλει, διότι, σε αντίθετη περίπτωση, θα μπορούσε να θεμελιώσει την απόφασή του σε εσφαλμένες νομικές εκτιμήσεις²⁵. Με την αντικατάσταση νομικών εσφαλμένων σημείων του σκεπτικού της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως μπορεί το Δικαστήριο να εκπληρώσει, κατά τρόπο σύμφωνο προς την αρχή της οικονομίας της δίκης, την αποστολή του, η οποία έγκειται στο να εξασφαλίζει την τήρηση του δικαίου κατά την ερμηνεία και εφαρμογή των Συνθηκών (άρθρο 19, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, ΣΕΕ).

27. Διαφορετικής εκτιμήσεως χρήζουν μόνον οι αναλύσεις της Επιτροπής σχετικά με το όριο των 40 εκατομμυρίων ευρώ. Πράγματι, το χωρίο της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως στο οποίο το Γενικό Δικαστήριο εξετάζει το ζήτημα αυτό²⁶ δεν αποτελεί, στο πλαίσιο της ανααιρετικής διαδικασίας, αντικείμενο οιαδήποτε λόγου αναίρεσεως της Ziegler²⁷. Κατά συνέπεια, ούτε η Επιτροπή μπορεί να ζητήσει αντικατάσταση των σχετικών σημείων του σκεπτικού της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

28. Πλην της ανωτέρω εξαιρέσεως όμως, τα αιτήματα της Επιτροπής για αντικατάσταση σημείων του σκεπτικού της αποφάσεως είναι παραδεκτά. Θα λάβω θέση όσον αφορά το βάσιμό τους στο κατάλληλο σημείο, στο πλαίσιο της εξετάσεως των λόγων αναίρεσεως της Ziegler.

29. Ακόμη και σε περίπτωση αντικαταστάσεως συγκεκριμένων σημείων του σκεπτικού της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, αυτό δεν θα είχε ως συνέπεια, αντιθέτως προς όσα υποστηρίζει η Επιτροπή, το απαράδεκτο της αιτήσεως αναίρεσεως, αλλά το αβάσιμό της²⁸, επειδή οι λόγοι που προβάλλει η Ziegler κατά της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως θα ήταν, συναφώς, αλυσιτελείς, δηλαδή απρόσφοροι (στη γαλλική: *inopérant*)²⁹.

2. Επί της αιτιάσεως της Επιτροπής ότι η Ziegler δεν αμφισβήτησε, κατά τη διοικητική διαδικασία, την ύπαρξη αισθητού επηρεασμού του εμπορίου

30. Σε πλείονα σημεία των υπομνημάτων της, η Επιτροπή τονίζει ότι η Ziegler δεν αμφισβήτησε, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, την ύπαρξη αισθητού περιορισμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών, αλλά ότι προέβαλε τη σχετική αιτίαση για πρώτη φορά κατά την ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου διαδικασία.

24 — Αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 2011, C-71/09 P, C-73/09 P και C-76/09 P, Comitato «Venezia vuole vivere» κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-4727, σκέψη 118), και της 9ης Ιουνίου 2011, C-465/09 P έως C-470/09 P, Diputación Foral de Vizcaya κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 171): με την ίδια έννοια οι αποφάσεις της 9ης Ιουνίου 1992, C-30/91 P, Lestelle κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3755, σκέψεις 27 και 28), της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-93/02 P, Biret International κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-10497, σκέψεις 59 έως 65), και της 9ης Σεπτεμβρίου 2008, C-120/06 P και C-121/06 P, FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-6513, ιδίως σκέψη 187).

25 — Υπό την έννοια αυτή η διάταξη της 27ης Σεπτεμβρίου 2004, C-470/02 P, UER κατά M6 κ.λπ. (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί στη Συλλογή, σκέψη 69), και η απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 2010, C-514/07 P, C-528/07 P και C-532/07 P, Σουηδία κατά API και Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-8533, σκέψη 65).

26 — Σκέψεις 56 έως 63 της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

27 — Η ανααιρεσείουσα βάλλει κατά του αμέσως κατωτέρω χωρίου της αποφάσεως στις σκέψεις 64 έως 74 της ανααιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το οποίο δεν είναι αφιερωμένο στο όριο των 40 εκατομμυρίων ευρώ, αλλά στο όριο του 5% του μεριδίου αγοράς (βλ. συναφώς τον πρώτο λόγο αναίρεσεως).

28 — Αποφάσεις της 30ής Σεπτεμβρίου 2003, C-76/01 P, Eurocoton κ.λπ. κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2003, σ. I-10091, σκέψη 52), της 6ης Νοεμβρίου 2008, C-203/07 P, Ελλάδα κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-8161, σκέψεις 42 και 43), και της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-520/09 P, Arkema κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-8901, σκέψη 31).

29 — Αποφάσεις της 18ης Μαρτίου 1993, C-35/92 P, Κοινοβούλιο κατά Frederiksen (Συλλογή 1993, σ. I-991, σκέψη 31), FIAMM κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 24, σκέψεις 187 έως 189) και Γαλλία κατά People's Mojahedin Organization of Iran (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 19, σκέψη 79).

31. Ασφαλώς, η τακτική αυτή δεν εξυπηρετεί την οικονομία της διαδικασίας. Από νομικής απόψεως όμως τίποτε δεν την αποκλείει. Πράγματι, δεν υφίσταται καμία διάταξη του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία να μην επιτρέπει την προβολή κατά την ένδικη διαδικασία όσων αιτιάσεων δεν προβλήθηκαν στο πλαίσιο διοικητικής διαδικασίας του δικαίου των συμπράξεων³⁰. Επομένως, οι λόγοι της Ziegler περί αισθητού επηρεασμού του εμπορίου είναι παραδεκτοί.

B– Εκτίμηση του περιεχομένου της αναιρέσεως

32. Η επίδικη απόφαση εκδόθηκε πριν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβόνας. Επομένως, κρίσιμες για τη νομική εκτίμηση της ως άνω αποφάσεως εξακολουθούν να είναι οι διατάξεις των ευρωπαϊκών Συνθηκών όπως ίσχυαν με τη Συνθήκη της Νίκαιας, δηλαδή η προβλεπόμενη στο άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ απαγόρευση των συμπράξεων και η υποχρέωση αιτιολογήσεως σύμφωνα με το άρθρο 253 ΕΚ. Πάντως, οι κατωτέρω αναλύσεις έχουν άνευ ετέρου εφαρμογή και στα άρθρα 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και 296, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ.

1. Επί του αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών (πρώτος λόγος αναιρέσεως)

33. Ο πρώτος λόγος αναιρέσεως της Ziegler αφορά τις σκέψεις 64 έως 74 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε το ζήτημα αν η σύμπραξη μετακομίσεων μπορούσε να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

34. Πράγματι, το άρθρο 81, παράγραφος 1, ΕΚ απαγορεύει αντίθετες προς τον ανταγωνισμό συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων μόνον εφόσον αυτές «δύνανται να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών». Αυτή η καλούμενη *ρήτρα διακρατικού χαρακτήρα* χρησιμεύει για την οριοθέτηση των πεδίων εφαρμογής του εθνικού δικαίου περί ανταγωνισμού και του δικαίου του ανταγωνισμού της Ένωσης³¹.

35. Κατά πάγια νομολογία, οι πραγματικές ή δυνητικές συνέπειες συμφωνίας για το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών πρέπει να «μην είναι ασήμαντες» («μη αμελητέες»)³², δηλαδή πρέπει η συμφωνία να είναι ικανή να επηρεάσει «αισθητά»³³ το εμπόριο.

36. Στις κατευθυντήριες γραμμές του 2004, η Επιτροπή, στηριζόμενη στη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διατύπωσε ορισμένα κριτήρια, επί τη βάση των οποίων πρέπει να εκτιμάται αν μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων δύναται να επηρεάσει αισθητά το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Στα κριτήρια αυτά ανήκει και το όριο του 5 % για το συνολικό μερίδιο αγοράς των εμπλεκόμενων σε συμφωνία επιχειρήσεων στις αγορές τις οποίες αφορά η λόγω συμφωνία³⁴ (στο εξής επίσης: το κριτήριο του 5 %).

37. Η Ziegler φρονεί ότι, κατά την ερμηνεία και την εφαρμογή του εν λόγω κριτηρίου του 5 %, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε πολλαπλώς σε πλάνη περί το δίκαιο.

30 — Απόφαση της 1ης Ιουλίου 2010, C-407/08 P, Knauf Gips κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-6371, σκέψεις 89 έως 91).

31 — Αποφάσεις της 13ης Ιουλίου 1966, 56/64 και 58/64, Consten και Grundig κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1965-1968, σ. 363), της 6ης Μαρτίου 1974, 6/73 και 7/73, Commercial Solvents κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1974, σ. 113, σκέψη 31), της 25ης Οκτωβρίου 2001, C-475/99, Ambulanz Glöckner (Συλλογή 2001, σ. I-8089, σκέψη 47), και της 23ης Νοεμβρίου 2006, C-238/05, Asnef-Equifax (Συλλογή 2006, σ. I-11125, σκέψη 33).

32 — Αποφάσεις της 21ης Ιανουαρίου 1999, C-215/96 και C-216/96, Bagnasco κ.λπ. (Συλλογή 1999, σ. I-135, σκέψη 60), Ambulanz Glöckner (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 48), Asnef-Equifax (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 34), της 1ης Ιουλίου 2008, C-49/07, MOTOE (Συλλογή 2008, σ. I-4863, σκέψη 39), και της 24ης Σεπτεμβρίου 2009, C-125/07 P, C-133/07 P, C-135/07 P και C-137/07 P, Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-8681, σκέψη 36).

33 — Αποφάσεις Asnef-Equifax (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 35) και Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψεις 37, 46 και 66).

34 — Παράγραφος 52, στοιχείο α', και παράγραφος 53 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

α) Επί της ανάγκης του εκ των προτέρων ορισμού της σχετικής αγοράς με την προσφυγή στο κριτήριο του 5 % (πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναίρεσεως)

38. Κατ' αρχάς, η αναιρεσείουσα προβάλλει, στο πλαίσιο του πρώτου σκέλους του πρώτου λόγου αναίρεσεως, την αιτίαση ότι κακώς το Γενικό Δικαστήριο «απήλλαξε» την Επιτροπή από την υποχρέωση να ορίσει την αγορά σε σχέση με το κριτήριο του 5 %.

39. Η εν λόγω αιτίαση στρέφεται κατά της συλλογιστικής που ανέπτυξε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 66 έως 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Με τις σκέψεις αυτές, το Γενικό Δικαστήριο εκκινεί, κατ' αρχάς, από την αφετηρία ότι για τον υπολογισμό ενός μεριδίου αγοράς επιβάλλεται ως λογικό προαπαιτούμενο ο ορισμός της εν λόγω αγοράς και ότι η Επιτροπή, στην παράγραφο 55 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004, αναγνώρισε την υποχρέωσή της, σε σχέση ακριβώς με το κριτήριο του 5 %, να ορίσει την αγορά³⁵. Στη συνέχεια, το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή δεν τήρησε την υποχρέωση αυτή, καθόσον ουδόλως προέβη στον ορισμό της αγοράς³⁶. Εντούτοις, υπό τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υποθέσεως, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι η Επιτροπή «απέδειξε επαρκώς κατά νόμο»³⁷ την υπέρβαση του ορίου του 5 %. Καθοριστική για το ως άνω συμπέρασμα του Γενικού Δικαστηρίου ήταν η εκτίμηση του ότι η Επιτροπή προέβη «σε επαρκώς λεπτομερή περιγραφή του οικείου τομέα, συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς, της ζήτησεως και της γεωγραφικής εκτάσεως»³⁸. Επομένως, η Επιτροπή μπορούσε να στηριχθεί, «εξαιρετικώς», στο κριτήριο του 5 %, χωρίς να ορίσει ρητώς την αγορά κατά την έννοια των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004³⁹.

40. Η Ziegler υποστηρίζει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν είναι, ως προς το σημείο αυτό, επαρκώς αιτιολογημένη και ότι, εν πάση περιπτώσει, διέλαβε αντιφατικές και εσφαλμένες αιτιολογίες.

41. Στο εξής θα ασχοληθώ, κατ' αρχάς, με την αιτίαση περί πλημμελούς σκεπτικού (βλ., στη συνέχεια, υπό i), πριν αναλύσω τις κατά νόμον απαιτήσεις όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς σε σχέση με το κριτήριο του 5 % (βλ., κατωτέρω, υπό ii) και εξετάσω συνοπτικά τα προβαλλόμενα από την Ziegler ουσιαστικά ελαττώματα όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς (βλ., κατωτέρω, υπό iii).

i) Επί της αιτιάσεως περί πλημμελούς και αντιφατικού σκεπτικού της αποφάσεως

42. Κατ' αρχάς, η Ziegler διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο ουδόλως αιτιολόγησε την «απαλλαγή» της Επιτροπής από την υποχρέωση να ορίσει την αγορά σε σχέση με το κριτήριο του 5 %. Εν πάση περιπτώσει, οι αιτιολογίες που περιέχει η απόφαση είναι αντιφατικές.

43. Διαφορετικά απ' ό,τι φρονεί η Επιτροπή, η αιτίαση αυτή έχει, παράλληλα προς τις ουσιαστικές αιτιάσεις της αναιρεσείουσας σχετικά με τον ορισμό της αγοράς, αυτοτελή σημασία. Πράγματι, ανεξαρτήτως του αν το Γενικό Δικαστήριο έθεσε, *από ουσιαστικής απόψεως*, τις ορθές προϋποθέσεις ή υπερβολικά αυστηρές προϋποθέσεις για τον ορισμό της αγοράς, πρέπει να αιτιολογήσει την απόφασή του νομίμως *από τυπικής απόψεως*: πρέπει να εκθέσει τους λόγους οι οποίοι ήσαν, κατά την κρίση του, καθοριστικοί για την πρωτοδίκως εκδοθείσα απόφαση.

35 — Σκέψεις 66 και 67 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

36 — Σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

37 — Σκέψη 69 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

38 — Σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

39 — Σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

44. Η υποχρέωση του Γενικού Δικαστηρίου να αιτιολογεί τις αποφάσεις του απορρέει από το άρθρο 36 σε συνδυασμό με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Κατά πάγια νομολογία, από το σκεπτικό μιας αποφάσεως πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου, ώστε να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους της αποφάσεώς του και να μπορεί το Δικαστήριο να ασκεί τον δικαστικό έλεγχό του⁴⁰. Επιπλέον, το σκεπτικό της αποφάσεως του Γενικού Δικαστηρίου δεν πρέπει να περιέχει αντιφάσεις⁴¹.

45. Εκ πρώτης όψεως, φαίνεται πράγματι ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε, στην παρούσα υπόθεση, σε σημαντικές αντιφάσεις. Τούτο διότι το Γενικό Δικαστήριο, αφενός μεν, παρέλειψε να ορίσει την αγορά στην επίδικη απόφαση λαμβάνοντας υπόψη την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %⁴², αφετέρου δε, διαπίστωσε ότι, λαμβάνοντας υπόψη τις «υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο», η Επιτροπή προέβη «σε επαρκώς λεπτομερή περιγραφή του οικείου τομέα συμπεριλαμβανομένης της προσφοράς, της ζήτησης και της γεωγραφικής εκτάσεως»⁴³. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο αποφαίνεται μεν ότι είναι υποχρεωτικός ο ορισμός της αγοράς με την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %, ταυτοχρόνως όμως κρίνει ότι η Επιτροπή, στην παρούσα υπόθεση, μπορούσε επίσης να στηριχθεί στο εν λόγω κριτήριο του 5 %, «χωρίς να ορίσει ρητώς την αγορά»⁴⁴.

46. Κατόπιν, όμως, προσεκτικότερης παρατηρήσεως, φαίνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο απλώς διατύπωσε ατυχώς τη σκέψη του. Πράγματι, από το γενικό πλαίσιο των υπό εξέταση χωρίων της αποφάσεως συνάγεται με επαρκή σαφήνεια ότι η επίδικη απόφαση περιέχει περιγραφή της αγοράς εκ μέρους της Επιτροπής («οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο»), και ότι το Γενικό Δικαστήριο κρίνει την περιγραφή αυτή επαρκή, για να την εξομοιώσει προς πραγματικό ορισμό της αγοράς και να τη θεωρήσει ως βάση για την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %. Επομένως, εάν ερμηνευθούν με θετικό πνεύμα, οι αναλύσεις του Γενικού Δικαστηρίου ως προς το ζήτημα αυτό δεν είναι, παρά την εκ πρώτης όψεως εντύπωση, αντιφατικές.

47. Από τις αναλύσεις του Γενικού Δικαστηρίου καθίσταται, εξ άλλου, αρκούντως σαφές, γιατί το Γενικό Δικαστήριο «εξαιρετικώς» «δεν απέρριψε» τις διαπιστώσεις της Επιτροπής σχετικά με το κριτήριο του 5 %. Πράγματι, σε τελική ανάλυση, το Γενικό Δικαστήριο εκτίμησε ότι η περιγραφή του οικείου τομέα στην επίδικη απόφαση περιελάμβανε όλα τα αναγκαία για την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 % πληροφοριακά στοιχεία και, κατά συνέπεια, ήταν ισοδύναμη προς τον ορισμό της αγοράς που το Γενικό Δικαστήριο είχε κρίνει αναγκαίο.

48. Επομένως, πρέπει να απορριφθεί η αιτίαση περί πλημμελούς και αντιφατικού σκεπτικού της αποφάσεως.

ii) Επί των κατά νόμον απαιτήσεων όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς

49. Επιπλέον, η αναιρεσείουσα διατείνεται ότι η επίδικη απόφαση δεν περιέχει, αντιθέτως προς τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, ακριβή ορισμό των οικείων υπηρεσιών και της σχετικής αγοράς, καθόσον η απλή περιγραφή ενός «τομέα» («οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο») δεν ισοδυναμεί με εμπεριστατωμένο ορισμό της σχετικής αγοράς.

40 — Αποφάσεις της 14ης Μαΐου 1998, C-259/96 P, Συμβούλιο κατά de Nil και Impens (Συλλογή 1998, σ. I-2915, σκέψεις 32 και 33), της 2ας Απριλίου 2009, C-202/07 P, France Télécom κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-2369, σκέψη 29), και της 14ης Οκτωβρίου 2010, C-280/08 P, Deutsche Telekom κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-9555, σκέψη 136).

41 — Παραδείγματα για τον έλεγχο των αιτιολογιών που περιέχει η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου για τον εντοπισμό αντιφάσεων απαντούν, επί παραδείγματι, στις αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, C-49/92 P, Επιτροπή κατά Anic Partecipazioni (Συλλογή 1999, σ. I-4125, σκέψη 202), και της 13ης Μαρτίου 2012, C-380/09 P, Melli Bank κατά Συμβουλίου (41)· βλ. επιπλέον την απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-47/07 P, Masdar (UK) κατά Επιτροπής (Συλλογή 2008, σ. I-9761, σκέψη 76).

42 — Σκέψη 68 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

43 — Σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

44 — Σκέψη 72 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

50. Συναφώς, επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η παρατήρηση ότι, κατά τη ρήτρα διασυννοριακότητας υπό την έννοια του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ, ο ορισμός της αγοράς δεν είναι σε κάθε περίπτωση αναγκαίος. Πράγματι, η ύπαρξη σημαντικού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών μπορεί να αποδειχθεί και χωρίς τον ορισμό της αγοράς, για παράδειγμα, εάν υφίστανται ενδείξεις ότι οι επιχειρήσεις επιδιώκουν, με την τήρηση συγκεκριμένης συμπεριφοράς, να εμποδίσουν σε σημαντική κλίμακα εξαγωγές σε άλλα κράτη μέλη ή εισαγωγές από άλλα κράτη μέλη⁴⁵.

51. Εν πάση περιπτώσει, εάν μια αρχή ανταγωνισμού ή ένα δικαστήριο στηρίζεται ειδικά στο κριτήριο του 5 % για να αποδείξει τον αισθητό χαρακτήρα του επηρεασμού του εμπορίου υπό την έννοια της ρήτρας διασυννοριακότητας, δεν είναι δυνατόν να μην ορίσει την αγορά. Πράγματι, χωρίς τον προηγούμενο ορισμό της σχετικής αγοράς, δεν είναι δυνατός ο καθορισμός των μεριδίων αγοράς. Συναφώς, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει «ότι για τον υπολογισμό μεριδίου αγοράς επιβάλλεται, ως λογικό προαπαιτούμενο, ο ορισμός της εν λόγω αγοράς»⁴⁶.

52. Πάντως, όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, η περιγραφή της σχετικής αγοράς σε σχέση με την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 % δεν χρειάζεται να είναι τόσο λεπτομερής και ακριβής όσο ο ορισμός της αγοράς που αποσκοπεί στην εκτίμηση της συμπεριφοράς επιχειρήσεων υπό το πρίσμα του δικαίου του ανταγωνισμού. Ο βαθμός αυστηρότητας των νομικών απαιτήσεων όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς μπορεί, αντιθέτως, να διαφέρει αναλόγως του επιδιωκόμενου με τον εν λόγω ορισμό σκοπού. Ο ορισμός της αγοράς τείνει να είναι τόσο ακριβέστερος όσο περιπλοκότερες είναι οι οικονομικές σχέσεις και όσο ευρύτερες είναι οι αναγκαίες για την αξιολόγησή τους αναλύσεις, όπως στην περίπτωση της διαπιστώσεως της υπάρξεως ή της καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά κατά το άρθρο 82 ΕΚ (νυν άρθρο 102 ΣΛΕΕ) ή στην περίπτωση βασιζόμενων σε προγνώσεις αποφάσεων για τη μελλοντική εξέλιξη της αγοράς στο πλαίσιο ορισμένων διαδικασιών ελέγχου συγχωνεύσεων.

53. Επομένως, η αναιρεσείουσα πλανάται καθόσον θεωρεί ότι ο ορισμός της αγοράς έχει πάντοτε το ίδιο περιεχόμενο και ότι η Επιτροπή όφειλε, στην παρούσα περίπτωση, να προβεί στην ίδια διεξοδική περιγραφή της αγοράς, ως βάση για την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %, όπως επιβάλλεται σε άλλες περιπτώσεις.

54. Φρονώ ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο διαπιστώνοντας ότι, στο μέτρο που η Επιτροπή αναφέρθηκε στον «τομέα των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο», ο οποίος καλύπτει όλες τις υπηρεσίες μετακομίσεων με τόπο αφετηρίας και προορισμού το Βέλγιο, ανεξαρτήτως του αν εκτελούνται κατ' εντολή ιδιωτών, ή επιχειρήσεων ή δημοσίων οργανισμών⁴⁷, περιέγραψε με επαρκή ακρίβεια τα πραγματικά περιστατικά της παρούσας υποθέσεως, ώστε να καταστεί δυνατή η εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %⁴⁸.

55. Ούτε από τις κατευθυντήριες γραμμές του 2004 είναι δυνατόν να συναχθούν για την παρούσα περίπτωση –αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ziegler– αυστηρότερες απαιτήσεις όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς.

56. Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2004 βεβαίως, αντιθέτως προς την άποψη της Επιτροπής, δεν αποτελούν απλώς κωδικοποίηση της μέχρι τούδε νομολογίας ως προς το ζήτημα του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών. Πράγματι, στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές, η Επιτροπή εκθέτει τη «μεθοδολογία για την εφαρμογή της έννοιας του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών»⁴⁹ και ανακοινώνει ότι, εφόσον συντρέχουν συγκεκριμένες περιστάσεις, δεν θα κινεί

45 — Σημείο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

46 — Σκέψη 66 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

47 — Σκέψη 11 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως και δεύτερη αιτιολογική σκέψη της επίδικης αποφάσεως.

48 — Σκέψη 70 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

49 — Σημείο 3 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

διαδικασίες κατά επιχειρήσεων ούτε θα επιβάλλει χρηματικές ποινές⁵⁰. Με τη δημοσίευση των εν λόγω κατευθυντηρίων γραμμών, η Επιτροπή ανέλαβε μια αυτοδέσμευση, την οποία οφείλει να τηρεί κατά την άσκηση της εξουσίας εκτιμήσεως των οικονομικών δεδομένων σε σχέση με τον επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ των κρατών μελών⁵¹. Επομένως, δεν μπορεί χωρίς σοβαρό λόγο να εφαρμόσει άλλη μεθοδολογία πλην της εκτιθέμενης στις κατευθυντήριες γραμμές του 2004, όταν εξετάζει αν η συμπεριφορά επιχειρήσεων υπό την έννοια των άρθρων 81 ΕΚ και 82 ΕΚ (άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ) δύναται να επηρεάσει σε αισθητό βαθμό το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών.

57. Πάντως, από πλευράς περιεχομένου, οι κατευθυντήριες γραμμές του 2004 περιορίζονται στη μάλλον λακωνική διαπίστωση ότι, για την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %, «πρέπει να οριστεί» η σχετική αγορά⁵². Οι κατευθυντήριες γραμμές του 2004 ουδέν διαλαμβάνουν όσον αφορά το εν προκειμένω αμφισβητούμενο ζήτημα της ακρίβειας που θα πρέπει να χαρακτηρίζει τον ορισμό της αγοράς.

58. Αντιθέτως προς ό,τι υποστηρίζει η Ziegler, ακόμη και η παραπομπή που περιέχουν οι κατευθυντήριες γραμμές του 2004 στην ανακοίνωση σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς⁵³ δεν παρέχει περαιτέρω ενδείξεις συναφώς. Πράγματι, ούτε η προαναφερθείσα ανακοίνωση αποκλείει το ενδεχόμενο να ορίζεται η σχετική αγορά με μεγαλύτερη ή μικρότερη ακρίβεια ανάλογα με το προς επίλυση πρόβλημα ανταγωνισμού. Η ανακοίνωση σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς αναγνωρίζει μάλιστα ότι ο ορισμός της αγοράς συνδέεται στενά με τους εκάστοτε επιδιωκόμενους στόχους⁵⁴ και μπορεί να καταλήγει σε διαφορετικά αποτελέσματα «ανάλογα με τη φύση του προβλήματος που δημιουργείται όσον αφορά τον ανταγωνισμό»⁵⁵. Επομένως, αφήνει επαρκή περιθώρια για μια ρεαλιστική και προσαρμοσμένη στις συνθήκες της κάθε περιπτώσεως προσέγγιση, όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς.

59. Άλλωστε, σε μια απλή, συγκριτικά, περίπτωση όπως η υπό κρίση, η επιβάρυνση της Επιτροπής, προκειμένου αυτή να ορίσει την αγορά σε συνάρτηση με την εφαρμογή του κριτηρίου του 5 %, περισσότερο από όσο είναι απολύτως αναγκαίο θα αντέβαινε κατά βάση στην έννοια μιας διοικήσεως η οποία δρα κατά τρόπο αποτελεσματικό και διαχειριστικώς συνετό.

60. Συνεπώς, εν κατακλείδι, η επιχειρηματολογία της Ziegler για τις κατά νόμον απαιτήσεις όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς πρέπει να απορριφθεί.

iii) Επί των προβαλλομένων ουσιαστικών ελαττωμάτων όσον αφορά τον ορισμό της αγοράς

61. Τέλος, η αναιρεσείουσα ισχυρίζεται ότι η περιγραφή των οικείων υπηρεσιών και της αγοράς («οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο») την οποία επικύρωσε το Γενικό Δικαστήριο στην παρούσα περίπτωση είναι εσφαλμένη από πλευράς περιεχομένου, τόσο σε σχέση με τον προσδιορισμό της σχετικής αγοράς υπηρεσιών όσο και σε σχέση με τον ορισμό της σχετικής γεωγραφικής αγοράς.

50 — Σημείο 50, τελευταίο και προτελευταίο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

51 — Υπό την έννοια αυτή οι αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 2005, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής («Dansk Rørindustri», Συλλογή 2005, σ. I-5425, σκέψη 211), της 21ης Σεπτεμβρίου 2006, C-167/04 P, JCB Service κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-8935, σκέψεις 207 και 208), Arkema κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 28, σκέψη 88) και της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-272/09 P, ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-12789, σκέψη 100)· υπό την ίδια έννοια όσον αφορά το δικαίο των κρατικών ενισχύσεων, π.χ. η απόφαση της 5ης Οκτωβρίου 2000, C-288/96, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-8237, σκέψη 62)· βλ. περαιτέρω –εκτός του πεδίου εφαρμογής του δικαίου του ανταγωνισμού– την απόφαση της 1ης Δεκεμβρίου 1983, 190/82, Blomfield κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 3981, σκέψη 20).

52 — Σημείο 55 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

53 — Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς για τους σκοπούς του κοινοτικού δικαίου ανταγωνισμού (ΕΕ 1997, C 372, σ. 5), η οποία παρατίθεται στην υποσημείωση 41 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

54 — Σημείο 10 της ανακοινώσεως σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς.

55 — Σημείο 12 της ανακοινώσεως σχετικά με τον ορισμό της σχετικής αγοράς.

62. Με την αιτίαση αυτή, η Ziegler στρέφεται ειδικά κατά της σκέψεως 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όπου το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε «ότι η Επιτροπή βασίμως έκρινε ότι οι οικείες υπηρεσίες ήταν οι υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο» και ότι η περιγραφείσα με τον τρόπο αυτόν αγορά «ορθώς προσδιορίστηκε από την Επιτροπή ως η οικεία αγορά».

63. Η αναιρεσείουσα στηρίζει την κριτική που ασκεί κατά του ως άνω χωρίου της αποφάσεως, μεταξύ άλλων, σε εκτιμήσεις σχετικά με την εναλλαξιμότητα των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων και προβαίνει, συναφώς, σε αναλύσεις όσον αφορά τόσο την προσφορά όσο και τη ζήτηση.

64. Πάντως, φαίνεται ότι η αναιρεσείουσα παραβλέπει συναφώς ότι το ζήτημα του πώς διαμορφώνονται η προσφορά και η ζήτηση σε δεδομένη αγορά και του αν οι εξεταζόμενες στη συγκεκριμένη περίπτωση υπηρεσίες μετακομίσεων είναι εναλλάξιμες μεταξύ τους δεν αποτελεί νομικό, αλλά πραγματικό ζήτημα, για την εκτίμηση του οποίου το Δικαστήριο στερείται αρμοδιότητας –με την επιφύλαξη ενδεχόμενης παραμορφώσεως, η οποία δεν προβάλλεται εν προκειμένω– στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας⁵⁶.

65. Κατά συνέπεια, η κριτική που ασκεί η Ziegler στις εν προκειμένω επίμαχες διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου σχετικά με τον ορισμό της αγοράς πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη.

66. Επομένως, το πρώτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

β) Επί της αποδείξεως της υπερβάσεως του ορίου του 5 % στην παρούσα περίπτωση (δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως)

67. Επικουρικώς, η Ziegler διατείνεται, στο πλαίσιο του δεύτερου σκέλους του πρώτου λόγου αναιρέσεως, ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως της αποφάσεώς του και παραβίασε την αρχή της κατ' αντιμωλία συζητήσεως της υποθέσεως, καθόσον διαπίστωσε ότι το συνολικό μερίδιο της αγοράς των μετεχουσών στη σύμπραξη επιχειρήσεων είναι στην παρούσα περίπτωση «σαφώς πολύ μεγαλύτερο από το όριο του 5 %».

68. Η κριτική που ασκεί η αναιρεσείουσα στρέφεται ειδικά κατά των δύο τελευταίων προτάσεων της σκέψεως 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όπου το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι, «για να μην αγγίξει το όριο του 5 %, το μέγεθος της αγοράς θα έπρεπε να είναι τουλάχιστον 435 εκατομμύρια ευρώ», και προσθέτει: «Όμως η δυνατότητα να προσλάβει η οικεία αγορά μια τέτοια διάσταση θα υπήρχε μόνον αν η εν λόγω αγορά ήταν πολύ ευρύτερη από την αγορά των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο, η οποία προσδιορίστηκε, εντούτοις, ορθώς από την Επιτροπή ως η οικεία αγορά».

69. Η Ziegler βάλλει εν προκειμένω κατά της διαπιστώσεως του Γενικού Δικαστηρίου ότι μόνον μια ουσιωδώς ευρύτερη αγορά από εκείνη των «υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο» μπορεί να φθάσει το μέγεθος των 435 εκατομμυρίων ευρώ. Η Ziegler φρονεί ότι η ως άνω διαπίστωση του Γενικού Δικαστηρίου είναι παντελώς ανατιολόγητη και, επιπλέον, οι παραδοχές στις οποίες στηρίζεται δεν αποτέλεσαν, κατά τη γνώμη της, πρωτοδίκως αντικείμενο κατ' αντιμωλίαν συζητήσεως με τους διαδίκους.

70. Καμία από τις δύο ως άνω αιτιάσεις δεν είναι βάσιμη.

⁵⁶ — Διάταξη της 17ης Σεπτεμβρίου 1996, C-19/95 P, San Marco κατά Επιτροπής (Συλλογή 1996, σ. I-4435, σκέψη 39), καθώς και αποφάσεις της 1ης Ιουνίου 1994, C-136/92 P, Επιτροπή κατά Brazzelli Lualdi κ.λπ. (Συλλογή 1994, σ. I-1981, σκέψη 49), της 29ης Σεπτεμβρίου 2011, C-521/09 P, Elf Aquitaine κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-8947, σκέψη 68), Comitato «Venezia vuole vivere» κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 24, σκέψη 149), και της 19ης Ιουλίου 2012, C-628/10 P και C-14/11 P, ΑΟΙ κ.λπ. κατά Επιτροπής κ.λπ. («ΑΟΙ», σκέψη 85).

71. Οι αυτονόητες διαπιστώσεις δεν χρήζουν περαιτέρω διευκρινίσεων. Αυτό συμβαίνει εν προκειμένω με το επίδικο χωρίο: είναι αυτονόητο ότι μπορεί να γίνει λόγος για μικρής αξίας μερίδια αγοράς των μετεχόντων στη σύμπραξη μόνον εάν –λαμβάνομένου υπόψη του εξακριβωθέντος για κάθε επιχείρηση κύκλου εργασιών– γίνει δεκτό ότι το μέγεθος της αγοράς είναι σαφώς μεγαλύτερο. Κατά συνέπεια, ο υπολογισμός του Γενικού Δικαστηρίου κατά τον οποίον το μέγεθος της σχετικής αγοράς θα πρέπει να είναι 435 εκατομμύρια ευρώ, ώστε τα μερίδια των μετεχόντων στη σύμπραξη να μειωθούν από διψήφια ποσοστά (κατά τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου περίπου 30 %⁵⁷) σε ποσοστό μικρότερο του 5 %, δεν χρήζει εμβαθύνσεως στο σκεπτικό της αποφάσεως.

72. Όσον αφορά τα αριθμητικά δεδομένα στα οποία στηρίζονται οι υπολογισμοί του Γενικού Δικαστηρίου, αυτά, αντιθέτως προς όσα διατείνεται η Ziegler, συζητήθηκαν διεξοδικά με τους διαδίκους. Τούτο προκύπτει από την έγγραφη απάντηση της Επιτροπής στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου κατά την πρωτόδικη διαδικασία⁵⁸, επί της οποίας η Ziegler μπορούσε οποτεδήποτε να λάβει θέση. Επιπλέον, από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση συνάγεται ότι, στον πρώτο βαθμό δικαιοδοσίας, η Ziegler ερωτήθηκε από το Γενικό Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση και μάλιστα ρητώς επί του θέματος αυτού⁵⁹.

73. Κακώς η αναιρεσείουσα διατείνεται στο πλαίσιο αυτό ότι τα αριθμητικά στοιχεία της Επιτροπής δεν είναι αξιόπιστα. Βεβαίως το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, σε άλλο σημείο της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, σφάλμα εκτιμήσεως της Επιτροπής, η οποία επηρεάζει τον υπολογισμό της αξίας της αγοράς⁶⁰. Εξ αυτού, πάντως, δεν μπορεί να συναχθεί γενικώς το συμπέρασμα ότι τα αριθμητικά στοιχεία της Επιτροπής είναι κατά κανόνα άχρηστα.

74. Σε κάθε περίπτωση, η ορθότητα και η αξιοπιστία των δεδομένων που έχει εξακριβώσει η Επιτροπή είναι ζήτημα διαπίστωσης πραγματικών περιστατικών και εκτιμήσεως αποδεικτικών στοιχείων, το οποίο, αφεαυτού –με την επιφύλαξη της παραμορφώσεως– δεν υπόκειται στον έλεγχο του Δικαστηρίου ως αναιρετικού δικαστή⁶¹. Επειδή η Ziegler δεν προέβαλε αιτίαση περί παραμορφώσεως των πραγματικών περιστατικών ή των αποδεικτικών στοιχείων, η επιχείρηση πρέπει να αποδεχθεί την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου διαπίστωση των πραγματικών περιστατικών και την εκτίμηση των αποδεικτικών στοιχείων όπως εμπεριέχονται στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

75. Από τις προηγούμενες σκέψεις συνάγεται ότι ούτε το δεύτερο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως έχει καμία προοπτική ευδοκιμήσεως.

57 — Σκέψη 71, τρίτη περίοδος, της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

58 — Στο σημείο 15 του υπομνήματος της Επιτροπής της 22ας Μαρτίου 2010 αναφέρεται ότι ο συνολικός όγκος της αγοράς των υπηρεσιών διεθνών μετακομίσεων στο Βέλγιο ανέρχεται σε 67,5 εκατομμύρια ευρώ, εάν δεν ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών που πραγματοποιούν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα των μετακομίσεων υπό την ιδιότητά τους ως υπεργολάβοι.

59 — Βλ. σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως: «Τρίτον, απαντώντας στις ερωτήσεις του Γενικού Δικαστηρίου, η προσφεύγουσα επισήμανε η ίδια, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, [...]».

60 — Στη σκέψη 71 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο προβαίνει ρητώς σε αναπροσαρμογή των αριθμητικών στοιχείων που υπολόγισε η Επιτροπή όσον αφορά το μέγεθος της αγοράς. Η αναπροσαρμογή αυτή οφείλεται στο γεγονός ότι ελήφθησαν δύο φορές υπόψη οι υπηρεσίες μετακομίσεων που διενεργήθηκαν στο πλαίσιο υπεργολαβιών.

61 — Βλ. συναφώς την παρατιθέμενη στην υποσημείωση 56 νομολογία.

γ) Επί του ζητήματος αν η υπέρβαση του ορίου του 5 % αρκεί για να γίνει δεκτός αισθητός επηρεασμός του εμπορίου (τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως)

76. Με το τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως, το οποίο προβάλλεται επίσης επικουρικώς, η Ziegler στρέφεται ειδικά κατά της σκέψεως 73 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, όπου τονίζονται τα εξής:

«Τέλος, όπως ορθώς επισήμανε η Επιτροπή, στο πλαίσιο του θετικού τεκμηρίου της παραγράφου 53 των κατευθυντήριων γραμμών του 2004, αρκεί η συνδρομή μιας εκ των δύο διαζευκτικής προβλεπομένων προϋποθέσεων για να αποδειχθεί ο αισθητός επηρεασμός του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών.»

77. Η ανααιρεσείουσα φρονεί ότι, στο εν λόγω χωρίο της αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, επειδή συνήγαγε τον αισθητό περιορισμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών μόνον από το γεγονός ότι το συνολικό μερίδιο αγοράς των μετεχουσών στη σύμπραξη επιχειρήσεων υπερβαίνει το όριο του 5 %. Κατά τη γνώμη της Ziegler, αυτό δεν συνάδει ούτε με τη νομολογία ούτε με την παράγραφο 53 των κατευθυντήριων γραμμών του 2004.

78. Βεβαίως το ζήτημα του επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών πρέπει να αξιολογείται επί τη βάσει του συνόλου των κρίσιμων περιστάσεων της εκάστοτε περιπτώσεως. Πράγματι, κατά πάγια νομολογία, μια συμφωνία μεταξύ επιχειρήσεων, για να μπορεί να επηρεάσει το ενδοκοινοτικό εμπόριο, πρέπει, βάσει ενός συνόλου νομικών ή πραγματικών στοιχείων, να παρέχει τη δυνατότητα να συναχθεί με αρκετή βεβαιότητα ότι μπορεί να ασκήσει άμεση ή έμμεση, πραγματική ή δυνητική, επιρροή στα εμπορικά ρεύματα μεταξύ κρατών μελών, κατά τρόπο που θα μπορούσε να βλάψει την επίτευξη των στόχων μιας ενιαίας αγοράς μεταξύ κρατών μελών⁶².

79. Ο επηρεασμός του ενδοκοινοτικού εμπορίου προκύπτει εν γένει από τη συνδρομή πολλών παραγόντων, οι οποίοι, εκτιμώμενοι μεμονωμένα, δεν θα ήσαν κατ' ανάγκη καθοριστικοί⁶³. Αυτό βέβαια δεν αποκλείει ότι, στη συγκεκριμένη περίπτωση, από το σύνολο των νομικών και πραγματικών συνθηκών που πρέπει να ληφθούν υπόψη ένα και μοναδικό στοιχείο –δηλαδή η σαφής υπέρβαση του ορίου του 5 % όσον αφορά το μερίδιο αγοράς– αποκρυσταλλώνεται ως το καθοριστικό, το οποίο εξ αυτού υποδηλώνει με επαρκή βεβαιότητα αισθητό επηρεασμό του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών⁶⁴.

80. Πάντως, στην παρούσα περίπτωση, μπορεί, σε τελική ανάλυση, να παραμείνει ανοικτό το ζήτημα αν ειδικά η συνδρομή του κριτηρίου του 5 % μπορούσε, αυτή και μόνο, να δικαιολογήσει την παραδοχή ότι υφίστατο ο κίνδυνος αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μεταξύ κρατών μελών. Όπως δηλαδή ορθώς τονίζει η Επιτροπή, η σύμπραξη μετακομίσεων διακρίνεται από δύο περαιτέρω χαρακτηριστικά, επί τη βάσει των οποίων το Γενικό Δικαστήριο –και ανεξάρτητα από την υπέρβαση του ορίου του 5 % όσον αφορά το μερίδιο αγοράς– μπορούσε να θεωρήσει ότι υφίστατο αισθητός επηρεασμός του εμπορίου.

62 — Αποφάσεις της 9ης Ιουλίου 1969, 5/69, Völk (Συλλογή τόμος 1969, σ. 71, σκέψη 5), της 6ης Μαΐου 1971, 1/71, Cadillon (Συλλογή τόμος 1971, σ. 773, σκέψη 6), της 11ης Ιουλίου 1985, 42/84, Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1985, σ. 2545, σκέψη 22), Bagnasco κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψη 47), Asnef-Equifax (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 34) και Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψη 36).

63 — Αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1994, C-250/92, DLG (Συλλογή 1994, σ. I-5641, σκέψη 54), Bagnasco κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψη 47), Asnef-Equifax (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 35) και Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψη 37).

64 — Με την έννοια αυτή, οι αποφάσεις της 1ης Φεβρουαρίου 1978, 19/77, Miller International Schallplatten κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1978, σ. 47, σκέψη 9), και της 25ης Οκτωβρίου 1983, 107/82, AEG-Telefunken κατά Επιτροπής («AEG», Συλλογή 1983, σ. 3151, σκέψεις 56 έως 58)· στην απόφαση της 7ης Ιουνίου 1983, 100/80 έως 103/80, Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 1983, σ. 1825, σκέψη 86 σε συνδυασμό με τη σκέψη 82), μερίδια αγοράς κάτω του 5 % κρίθηκαν επαρκή, ώστε να γίνει λόγος για αισθητό επηρεασμό του εμπορίου.

81. Αφενός, η σύμπραξη μετακομίσεων αφορούσε, κατά τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, όλες τις υπηρεσίες διεθνών μετακομίσεων από και προς το Βέλγιο, δηλαδή όλες τις διεθνείς μετακομίσεις για τις οποίες το Βέλγιο συνιστούσε είτε τον τόπο αφετηρίας είτε τον τόπο προορισμού. Επομένως, η σύμπραξη αφορούσε το σύνολο της επικράτειας ενός κράτους μέλους. Μια τέτοια σύμπραξη συνεπάγεται, ως εκ της φύσεώς της, την εδραίωση στεγανοποιήσεων εθνικού χαρακτήρα, εμποδίζοντας με τον τρόπο αυτό την οικονομική αλληλοδιείσδυση που επιδιώκουν οι Συνθήκες⁶⁵.

82. Αφετέρου, η σύμπραξη μετακομίσεων, στην οποία μετείχαν σημαντικές επιχειρήσεις μετακομίσεων με έδρα εντός και εκτός του Βελγίου⁶⁶, αφορούσε ειδικά διεθνείς μετακομίσεις από και προς το Βέλγιο, οπότε ήδη ως εκ της φύσεώς της θα πρέπει να είχε σημαντική επίδραση στο διασυνοριακό εμπόριο μεταξύ κρατών μελών⁶⁷.

83. Το Γενικό Δικαστήριο είχε πλήρη επίγνωση αμφοτέρων των πρόσθετων αυτών στοιχείων, όταν ασχολήθηκε, στην υπό κρίση περίπτωση, με το κριτήριο του 5 %⁶⁸. Επομένως, θα ήταν σφάλμα να καταλογισθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι στήριξε την παραδοχή του περί αισθητού επηρεασμού του εμπορίου μόνο στην υπέρβαση του ορίου του 5 %, έστω και αν η μεμονωμένη θεώρηση της εν προκειμένω επίμαχης σκέψεως 73 θα μπορούσε να δημιουργήσει, σε περίπτωση πρόχειρης αναγνώσεως, την εντύπωση αυτή.

84. Εν κατακλείδι, δεν μπορεί να προσαφθεί στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη τις νομικές προϋποθέσεις εφαρμογής της ρήτρας διασυνοριακότητας του άρθρου 81, παράγραφος 1, ΕΚ.

85. Από το σημείο 53 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004, με τις οποίες η Επιτροπή αυτοδεσμεύθηκε κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας, δεν συνάγεται κάτι διαφορετικό⁶⁹. Κατά τη διάταξη βεβαίως αυτή, η υπέρβαση του ορίου του 5 % μπορεί, αφεαυτής, να θεμελιώσει το τεκμήριο αισθητού επηρεασμού του ενδοκοινοτικού εμπορίου μόνον εάν η επίδικη συμφωνία *δύναται από τη φύση της* να επηρεάσει το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών. Πάντως, η εν λόγω πρόσθετη προϋπόθεση πληρούται χωρίς καμία αμφιβολία στην περίπτωση ιδιαίτερος σοβαρού περιορισμού, όπως η παρούσα σύμπραξη, η οποία, κατά τις διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, αφορά, επιπλέον, *διεθνείς*, δηλαδή διασυνοριακές υπηρεσίες μετακομίσεων.

86. Επομένως, δεν μπορεί να γίνει λόγος ούτε για παράβαση του σημείου 53 των κατευθυντηρίων γραμμών του 2004.

87. Συνοψίζοντας, το εν λόγω τρίτο σκέλος του πρώτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο, οπότε ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

2. Επί της αιτιολογήσεως του ύψους του προστίμου (δεύτερος λόγος αναιρέσεως)

88. Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Ziegler βάλλει κατά των σκέψεων 88 έως 94 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως. Η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι έθεσε πολύ χαμηλά τον πήχυ όσον αφορά τις απαιτήσεις που πρέπει να πληροί η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως σε σχέση με τον υπολογισμό του προστίμου και, κατά τον τρόπο αυτόν, δεν έλαβε

65 — Αποφάσεις της 17ης Οκτωβρίου 1972, 8/72, Vereeniging van Cementhandelaren κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1972-1973, σ. 223, σκέψη 29), Remia κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 62, σκέψη 22 στο τέλος), Asnef-Equifax (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 31, σκέψη 37) και Erste Group Bank κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 32, σκέψη 38).

66 — Οι αποδέκτες της αποφάσεως επιβολής προστίμων έχουν την έδρα τους εν μέρει εντός και εν μέρει εκτός του Βελγίου (βλ. άρθρο 4 της επίδικης αποφάσεως).

67 — Συναφώς, όσον αφορά τη δραστηριότητα των ταξιδιωτικών πρακτόρων, την απόφαση της 1ης Οκτωβρίου 1987, 311/85, Vlaamse Reisbureaus (Συλλογή 1987, σ. 3801, σκέψη 18).

68 — Βλ. συναφώς τις αναλύσεις του Γενικού Δικαστηρίου για τις υπηρεσίες που παρείχε η σύμπραξη μετακομίσεων στη σκέψη 11 καθώς και τις διαπιστώσεις του για την «περιγραφή του οικείου τομέα» στις σκέψεις 70 και 71, επομένως, στο χωρίο που βρίσκεται αμέσως πριν από την εν προκειμένω επίμαχη σκέψη 73 της αναιρεσιβαλλόμενης αποφάσεως.

69 — Βλ., σχετικώς, ανωτέρω, σημείο 56 των παρούσων προτάσεων.

υπόψη, αφενός, τις σχετικές με την αιτιολογία των νομικών πράξεων της Ένωσης απαιτήσεις και, αφετέρου, το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη (βλ. συναφώς, κατωτέρω, υπό α'). Επικουρικός, η αναιρεσείουσα διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο παραβίασε την «αρχή της ίσης μεταχείρισης και της απαγορεύσεως των διακρίσεων» και αιτιολόγησε ανεπαρκώς την απόφασή του (βλ. συναφώς, κατωτέρω, υπό β').

89. Οι αιτιάσεις αυτές ανάγονται στη νέα πρακτική της Επιτροπής που εισήχθη με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, η οποία έγκειται στον υπολογισμό του βασικού ποσού των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του δικαίου των συμπράξεων καθώς και ενός επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους επί τη βάσει ορισμένου ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων⁷⁰ κάθε οικείας επιχειρήσεως. Ανάλογα με τον βαθμό σοβαρότητας της παραβάσεως, το ως άνω ποσοστό για τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου κυμαίνεται μεταξύ 0 % και 30 % επί της αξίας των πωλήσεων⁷¹, ενώ για τον υπολογισμό του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους λαμβάνεται υπόψη μια κλίμακα που κυμαίνεται από 15 έως 25 % επί της αξίας των πωλήσεων⁷².

90. Το Γενικό Δικαστήριο φρονεί ότι ο ως άνω τρόπος υπολογισμού των προστίμων συνεπάγεται υψηλές απαιτήσεις όσον αφορά την αιτιολογία των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων. Το Γενικό Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η Επιτροπή δεν μπορεί πλέον, κατ' αρχήν, να αρκείται απλώς στην κατάταξη μιας παραβάσεως σε ορισμένες κατηγορίες ανάλογα με τη σοβαρότητά της (όπως π.χ. εν προκειμένω: «πολύ σοβαρή»), χωρίς να διευκρινίζει περαιτέρω πώς προσδιόρισε συγκεκριμένα το ποσοστό των πωλήσεων επί τη βάσει του οποίου υπολογίσθηκαν σε τελική ανάλυση το βασικό ποσό του προστίμου και το επιβληθέν για αποτρεπτικούς λόγους επιπρόσθετο ποσό⁷³.

91. Παρ' όλα αυτά, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στην παρούσα περίπτωση, ότι αρκεί το γεγονός ότι η Επιτροπή, *χωρίς περαιτέρω διευκρινίσεις*, επέλεξε το ποσοστό του 17 % επί της αξίας των πωλήσεων ως βάση υπολογισμού για το πρόστιμο και αιτιολόγησε την επιλογή του ποσοστού αυτού μόνο βάσει της φύσεως της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής»⁷⁴. Η αιτιολόγηση αυτή μπορεί, κατά την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου, να κριθεί επαρκής μόνο «στην περίπτωση που η Επιτροπή εφαρμόζει ποσοστό το οποίο αγγίζει το κατώτερο όριο της προβλεπομένης κλίμακας για τους πολύ σοβαρούς περιορισμούς, το οποίο είναι, άλλωστε, πολύ ευνοϊκό για την προσφεύγουσα. Συγκεκριμένα, στην περίπτωση αυτή, δεν είναι αναγκαία η πρόσθετη αιτιολόγηση πέραν της προβλεπομένης στις κατευθυντήριες γραμμές. Αντιθέτως, εάν η Επιτροπή ήθελε να εφαρμόσει μεγαλύτερο ποσοστό, θα όφειλε να παράσχει λεπτομερέστερη αιτιολογία»⁷⁵.

92. Στηριζόμενη στις διαπιστώσεις αυτές, η Ziegler διατύπωσε την αιτίαση ότι το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε μεν, σε θεωρητικό επίπεδο, υψηλές απαιτήσεις όσον αφορά την αιτιολογία του υπολογισμού του προστίμου, πλην όμως δεν τις εφάρμοσε στη συγκεκριμένη περίπτωση κατά της Επιτροπής, αλλά, ανενδοίαστα, «απήλλαξε» την Επιτροπή από την υποχρέωση αιτιολογήσεως.

70 — Τα σημεία 13 έως 18 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 ορίζουν επακριβώς τον τρόπο προσδιορισμού της αξίας των πωλήσεων που λαμβάνεται υπόψη.

71 — Σημείο 19 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

72 — Σημείο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

73 — Σκέψη 92 σε συνδυασμό με τη σκέψη 91 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως· για το επιπρόσθετο ποσό που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους, βλ. επιπλέον τη σκέψη 94 της εν λόγω αποφάσεως.

74 — Αιτιολογικές σκέψεις 543 και 556 της επίδικης αποφάσεως και σκέψεις 93 και 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

75 — Σκέψη 93 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

α) Επί της αιτιάσεως περί απαράδεκτης «απαλλαγής» από την υποχρέωση αιτιολογήσεως (πρώτο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως)

93. Η κύρια αιτίαση που διατυπώνει η Ziegler στο πλαίσιο του υπό εξέταση δεύτερου λόγου αναιρέσεως έγκειται στο ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τις κατά νόμον απαιτήσεις όσον αφορά την αιτιολογία του υπολογισμού των προστίμων στις εκδιδόμενες στο πλαίσιο του δικαίου των συμπράξεων αποφάσεις της Επιτροπής και μάλιστα, αφενός, την καθιερωθείσα στο πρωτογενές δίκαιο υποχρέωση αιτιολογήσεως των νομικών πράξεων της Ένωσης σε συνδυασμό με τις απορρέουσες από τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 επιταγές και, αφετέρου, την υποχρέωση αιτιολογήσεως που απορρέει από το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη.

ι) Η υποχρέωση αιτιολογήσεως του άρθρου 253 ΕΚ (στο εξής: άρθρο 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ)

94. Όσον αφορά, κατ' αρχάς, την υποχρέωση αιτιολογήσεως των νομικών πράξεων της Ένωσης, η Ziegler στηρίζεται στο άρθρο 296 ΣΛΕΕ. Στην πραγματικότητα όμως, στην παρούσα περίπτωση τυγχάνει ακόμη εφαρμογής το άρθρο 253 ΕΚ⁷⁶, το οποίο, πάντως, δεν θέτει διαφορετικές νομικές απαιτήσεις όσον αφορά την αιτιολογία των νομικών πράξεων της Ένωσης –στο μέτρο που αυτή ενδιαφέρει στην υπό κρίση περίπτωση– σε σχέση με αυτές του άρθρου 296, δεύτερο εδάφιο, ΣΛΕΕ.

95. Κατά πάγια νομολογία, η επιβαλλόμενη από το άρθρο 253 ΕΚ αιτιολογία πρέπει να είναι προσαρμοσμένη στη φύση της οικείας πράξεως και πρέπει να διαφαίνεται από αυτήν κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο η συλλογιστική του διοικητικού οργάνου της Ένωσης που εκδίδει την προσβαλλόμενη πράξη, ώστε να παρέχεται η δυνατότητα στους ενδιαφερομένους να γνωρίζουν τους λόγους που δικαιολογούν τη λήψη του μέτρου και στο αρμόδιο δικαιοδοτικό όργανο να ασκεί τον έλεγχό του⁷⁷.

96. Όπως τόνισε το Δικαστήριο, η υποχρέωση αιτιολογήσεως των νομικών πράξεων της Ένωσης αποκτά όλως ιδιαίτερη σημασία όταν πρόκειται να καθοριστεί το ύψος των επιβαλλομένων στο πλαίσιο του δικαίου των συμπράξεων προστίμων. Επομένως, η Επιτροπή οφείλει, μεταξύ άλλων, να διευκρινίζει τον τρόπο κατά τον οποίο στάθμισε και αξιολόγησε τα στοιχεία τα οποία έλαβε υπόψη⁷⁸.

97. Πάντως, αντιθέτως προς την άποψη που φαίνεται να υποστηρίζει η Ziegler, τούτο ουδόλως σημαίνει ότι κάθε απόφαση της Επιτροπής περί επιβολής προστίμου πρέπει παγίως να αιτιολογείται με τον ίδιο βαθμό διεξοδικότητας. Ούτε από τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 μπορεί να συναχθεί γενική και ουσιώδης αυστηροποίηση των απαιτήσεων που πρέπει να πληροί η αιτιολογία σε σχέση με τον υπολογισμό των προστίμων, από τις οποίες το Γενικό Δικαστήριο θα μπορούσε, στην παρούσα υπόθεση, να «απαλλάξει» την Επιτροπή.

76 — Βλ., σχετικώς, ανωτέρω, σημείο 32 των παρουσών προτάσεων.

77 — Αποφάσεις της 4ης Ιουλίου 1963, 24/62, Γερμανία κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 911), της 2ας Απριλίου 1998, C-367/95 P, Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (Συλλογή 1998, σ. I-1719, σκέψη 63), της 10ης Ιουλίου 2008, C-413/06 P, Bertelsmann και Sony κατά Impala (Συλλογή 2008, σ. I-4951, σκέψη 166), και ΑΟΙ (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 72)· υπό την ίδια έννοια και οι αποφάσεις της 20ής Μαρτίου 1957, 2/56, Geitling κατά Ανωτάτης Αρχής (Συλλογή τόμος 1954-1964, σ. 119), και της 26ης Νοεμβρίου 1975, 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints de Belgique κ.λπ. κατά Επιτροπής («Papiers peints», Συλλογή τόμος 1975, σ. 457, σκέψη 30).

78 — Απόφαση ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψη 101), αποφάσεις της 8ης Δεκεμβρίου 2011, C-386/10 P, Χαλκόρ ΑΕ κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-13085, σκέψη 61), και C-389/10 P, ΚΜΕ Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-13125, σκέψη 128).

98. Αντιθέτως, εξακολουθεί να ισχύει και στη διαδικασία υπολογισμού των προστίμων στο πλαίσιο του δικαίου των συμπράξεων ότι το είδος και η έκταση της αιτιολογίας την οποία η Επιτροπή οφείλει να παραθέτει στην απόφασή της πρέπει, σε τελική ανάλυση, να αξιολογούνται αναλόγως των συνθηκών της συγκεκριμένης περιπτώσεως, ιδίως του περιεχομένου της πράξεως, της φύσεως των προβαλλομένων λόγων και του συμφέροντος που έχουν ενδεχομένως στην παροχή διευκρινίσεων οι αποδέκτες ή άλλα πρόσωπα τα οποία η πράξη αφορά άμεσα και ατομικά⁷⁹.

99. Επιπλέον, από τη νομολογία συνάγεται ότι μια απόφαση της Επιτροπής η οποία ακολουθεί την πάγια σχετική πρακτική μπορεί να αιτιολογηθεί συνοπτικώς, ιδίως δι' αναφοράς στην πρακτική αυτή⁸⁰. Το ίδιο ισχύει όταν η έκδοση της επίμαχης πράξεως εντάσσεται σε πλαίσιο το οποίο γνωρίζουν καλώς οι ενδιαφερόμενοι⁸¹. Η αιτιολογία δεν απαιτείται να διασαφηνίζει όλα τα ουσιώδη πραγματικά και νομικά στοιχεία, καθόσον το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας πράξεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις του άρθρου 253 ΕΚ πρέπει να εκτιμάται όχι μόνο βάσει του περιεχομένου της, αλλά και του πλαισίου στο οποίο εντάσσεται καθώς και του συνόλου των κανόνων δικαίου που διέπουν το σχετικό θέμα⁸².

100. Αν ληφθεί υπόψη το κριτήριο αυτό, τότε ορθώς το Γενικό Δικαστήριο έκρινε στην υπό κρίση υπόθεση ότι η επίδικη απόφαση ήταν επαρκώς αιτιολογημένη σε σχέση με τον υπολογισμό τόσο του βασικού ποσού του προστίμου όσο και του επιπρόσθετου ποσού που επιβλήθηκε για αποτρεπτικούς λόγους.

101. Η επίδικη απόφαση εντάσσεται ομαλά στη νέα διοικητική πρακτική της Επιτροπής, η οποία, όσον αφορά τις διαδικασίες των συμπράξεων, απέκτησε διαφάνεια με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006. Οι εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές περιέχουν ήδη πολλές διευκρινίσεις, τις οποίες δεν ήταν αναγκαίο να επαναλάβει η Επιτροπή στην επίδικη απόφαση. Πράγματι, στις κατευθυντήριες γραμμές διαλαμβάνεται ότι «[ο]ι οριζόντιες συμφωνίες καθορισμού τιμών, κατανομής αγορών και περιορισμού της παραγωγής, που είναι κατά κανόνα μυστικές [...]» –επομένως οι *ιδιαιτέρως σοβαροί περιορισμοί*– «θα [πρέπει να] τιμωρούνται με βαριά πρόστιμα»· για τις παραβάσεις αυτές, το βασικό ποσό θα ορίζεται, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές, «στα υψηλότερα όρια της [...] κλίμακας» που κυμαίνεται από 0 % έως 30 % της αξίας των πωλήσεων και το επιπρόσθετο ποσό για λόγους αποτροπής θα καθορίζεται επί τη βάσει ποσοστού που κυμαίνεται στο 15 % έως 25 % της αξίας των πωλήσεων⁸³.

102. Ως «πολύ σοβαρή παράβαση», η οποία επηρέαζε τον καθορισμό των τιμών και στο πλαίσιο της οποίας οι παραγγελίες κατανέμονταν μεταξύ των εμπλεκόμενων στη σύμπραξη επιχειρήσεων, η σύμπραξη των μετακομίσεων ενέπιπτε χωρίς καμία αμφιβολία στην εν λόγω κατηγορία και έπρεπε, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, να επιβληθεί συναφώς πρόστιμο, του οποίου το βασικό ποσό θα έπρεπε να αντιστοιχεί «στα υψηλότερα όρια της κλίμακας» που κυμαίνεται από 0 % έως 30 % επί της αξίας των πωλήσεων, επαυξανόμενο από επιπρόσθετο ποσό αποτρεπτικού χαρακτήρα σε ποσοστό το οποίο κυμαίνεται από το 15 % έως το 25 % επί της αξίας των πωλήσεων.

79 — Αποφάσεις Deutsche Telekom κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 131) και Elf Aquitaine κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 150).

80 — Αποφάσεις Papiers peints (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 77, σκέψη 31), της 11ης Δεκεμβρίου 2008, C-295/07 P, Επιτροπή κατά Département du Loiret (Συλλογή 2008, σ. I-9363, σκέψη 44), και Elf Aquitaine κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 155).

81 — Απόφαση της 26ης Ιουνίου 2012, C-335/09 P, Polen κατά Επιτροπής (σκέψη 152), και της 15ης Νοεμβρίου 2012, C-417/11 P, Συμβούλιο κατά Bamba (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 54).

82 — Αποφάσεις Επιτροπή κατά Sytraval και Brink's France (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 77, σκέψη 63), Bertelsmann και Sony κατά Impala (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 77, σκέψεις 166 και 178), Deutsche Telekom κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 131) και Elf Aquitaine κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 150).

83 — Σημεία 23 και 25 σε συνδυασμό με τα σημεία 21 και 22 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

103. Το γεγονός ότι ένα βασικό ποσό ανερχόμενο στο 17 % της αξίας των πωλήσεων, όπως σε τελική ανάλυση το καθόρισε η Επιτροπή, βρίσκεται, εν πάση περιπτώσει, στα υψηλότερα όρια της κλίμακας του 0 % έως 30 % επί της αξίας των πωλήσεων, είναι προφανές και δεν χρήζει περαιτέρω διευκρινίσεων. Εν πάση περιπτώσει, θα μπορούσε να τεθεί το ερώτημα αν ποσοστό 17 % επί της αξίας των πωλήσεων αντιστοιχεί πράγματι «στα υψηλότερα όρια της κλίμακας αυτής», όπως απαιτούν οι κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006⁸⁴, ή αν ίσως το ποσοστό αυτό ορίστηκε σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Πάντως, η Ziegler δεν φαίνεται να έχει συναφώς κανένα έννομο συμφέρον για περαιτέρω διευκρινίσεις, επειδή ένα συγκριτικώς χαμηλό ποσοστό είναι ευνοϊκότερο γι' αυτήν απ' ό,τι ένα υψηλότερο⁸⁵. Δεν ισχύει κάτι διαφορετικό σε σχέση με το επιβληθέν από την Επιτροπή επιπρόσθετο ποσό για αποτρεπτικούς λόγους σε ποσοστό 17 % επί της αξίας των πωλήσεων, διότι και το ποσό αυτό, που κείται εντός της προβλεπόμενης κλίμακας η οποία κυμαίνεται από 15 % έως 25 % επί της αξίας των πωλήσεων⁸⁶, δεν ορίστηκε σε ιδιαίτερα υψηλό επίπεδο.

104. Ασφαλώς είναι πιθανόν ότι ο υπολογισμός του βασικού ποσού ενός επιβαλλόμενου κατά το δίκαιο των συμπράξεων προστίμου επί τη βάση των ειδικών περιστάσεων της ατομικής περιπτώσεως να στηρίζεται ενίοτε σε μικρότερο ποσοστό της αξίας των πωλήσεων από το προτεινόμενο στις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006· εξάλλου, κατά τις κατευθυντήριες γραμμές, τούτο καθίσταται ρητώς δυνατόν με τη διατύπωση «κατ' αρχήν»⁸⁷. Πάντως, παρά την αντίθετη άποψη της Ziegler, από τα ανωτέρω δεν συνάγεται γενική αύξηση των απαιτήσεων που πρέπει να πληροί η αιτιολογία των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων. Αντιθέτως, η Επιτροπή οφείλει να εξετάσει τις ειδικές περιστάσεις της ατομικής περιπτώσεως προκειμένου να αιτιολογήσει την περί επιβολής προστίμου απόφασή της μόνον εάν τέτοιες περιστάσεις έχουν πράγματι περιέλθει σε γνώση της. Στο μέτρο που μια επιχείρηση έχει, από την πλευρά της, λάβει γνώση περιστάσεων οι οποίες θα μπορούσαν να δικαιολογήσουν την εφαρμογή, κατά τον υπολογισμό του προστίμου, ενός χαμηλότερου ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων από το προβλεπόμενο στις κατευθυντήριες γραμμές, οφείλει να το επισημάνει στην Επιτροπή. Πάντως, η Ziegler δεν υποστήριξε, όπως τουλάχιστον προκύπτει, ότι επικαλέστηκε, σε σχέση ειδικά με τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου ή με το επιπρόσθετο ποσό που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους, τέτοιες ενδείξεις.

105. Τέλος, οι απαιτήσεις που πρέπει κατά νόμο να πληροί η αιτιολογία των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων είναι τόσο αυστηρότερες όσο περιπλοκότερη είναι η εκάστοτε περίπτωση και όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων στο οποίο στηρίζεται η Επιτροπή κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού και του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους⁸⁸. Συνάδει προς το πνεύμα και τον σκοπό της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως η παραδοχή ότι οι διευκρινίσεις που οφείλει να παράσχει η Επιτροπή πρέπει να είναι περισσότερο διεξοδικές όσο περισσότερο η επαπειλούμενη κύρωση υπερβαίνει τις προβλεπόμενες στις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου ελάχιστες προϋποθέσεις. Πράγματι, κατά τον ίδιο βαθμό ενισχύεται και το συμφέρον των οικείων επιχειρήσεων να πληροφορηθούν τους λόγους της ενδεχόμενης ιδιαίτερης αυστηρότητας της Επιτροπής. Τούτο όμως δεν συμβαίνει στην παρούσα περίπτωση, η οποία δεν χαρακτηρίζεται από καμία ιδιαίτερη περιπλοκότητα και στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή στηρίχθηκε, για να υπολογίσει το πρόστιμο, σε συγκριτικώς αμελητέο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων.

106. Συνεπώς, εν κατακλείδι, το Γενικό Δικαστήριο ορθώς εφάρμοσε τις απαιτήσεις που πρέπει κατά νόμο να πληροί το σκεπτικό, όσον αφορά τον έλεγχο της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως. Επομένως, η αιτίαση περί παραβάσεως της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως είναι αβάσιμη.

84 — Βλ. ακόμη το σημείο 23 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

85 — Για το κριτήριο του εννόμου συμφέροντος κατά την εκτίμηση της αιτιολογίας των νομικών πράξεων της Ένωσης, βλ. ανωτέρω, σημείο 98 των παρούσων προτάσεων.

86 — Βλ. ακόμη το σημείο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

87 — Βλ. σημείο 23, δεύτερο εδάφιο, των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

88 — Υπό την έννοια αυτή, σκέψη 92 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

ii) Το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη

107. Εκτός από την παράβαση των γενικών απαιτήσεων όσον αφορά την υποχρέωση αιτιολογήσεως, η Ziegler προβάλλει, επιπλέον, παραβίαση του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη και επικαλείται συναφώς το άρθρο 6 ΕΣΔΑ⁸⁹ καθώς και το άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

108. Επ' αυτού επιβάλλεται, κατ' αρχάς, η διαπίστωση ότι η Ziegler αναμφισβήτητα δεν είχε προβάλει την ως άνω παραβίαση πρωτοδίκως. Αντιθέτως προς ό,τι φρονεί η Ziegler, δεν πρόκειται συναφώς για απλή συμπλήρωση ή ανάπτυξη αιτιάσεων που διατύπωσε πρωτοδίκως κατά της αιτιολογίας της επίδικης αποφάσεως, αλλά για νέο, απαραδέκτως προβαλλόμενο ισχυρισμό, ο οποίος στηρίζεται στην παράβαση εντελώς διαφορετικών κανόνων δικαίου. Το γεγονός ότι εν τω μεταξύ εκδόθηκαν ενδεχομένως νεότερες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου σχετικά με το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ δεν συνεπάγεται μεταβολή της πραγματικής ή νομικής καταστάσεως, η οποία θα δικαιολογούσε την προβολή νέου ισχυρισμού. Ειδικότερα, ένας νέος ισχυρισμός δεν μπορεί να αποτελέσει, στο πλαίσιο της αναιρετικής διαδικασίας, αντικείμενο ουσιαστικής εξετάσεως ενώπιον του Δικαστηρίου⁹⁰ (άρθρο 42, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 118 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, της 19ης Ιουνίου 1991⁹¹).

109. Πάντως, ακόμη και αν ο ισχυρισμός της Ziegler περί του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη εθεωρείτο παραδεκτός, θα ήταν, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος.

110. Βεβαίως υφίσταται αδιαμφισβήτητη σχέση μεταξύ της υποχρέωσης αιτιολογήσεως των νομικών πράξεων της Ένωσης και του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη. Πράγματι, μόνον εάν κοινοποιηθούν νομοτύπως στον ενδιαφερόμενο οι λόγοι της λήψεως ενός μέτρου, ο ίδιος μπορεί να εκτιμήσει κατά πόσον έχει νόημα να ζητήσει έννομη προστασία κατά του μέτρου αυτού και τα αρμόδια δικαστήρια μπορούν να ελέγξουν επωφελώς τη νομιμότητα του εν λόγω μέτρου.

111. Όπως όμως ήδη αναφέρθηκε⁹², στην παρούσα περίπτωση πληρούνταν οι απαιτήσεις ώστε να χαρακτηριστεί νόμιμη η αιτιολογία της επίδικης αποφάσεως. Πράγματι, σε σχέση με τις κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, οι λόγοι για τον υπολογισμό του ποσού του προστίμου προέκυπταν σαφώς και μπορούσαν να ελεγχθούν χωρίς δυσχέρειες στο πλαίσιο δίκαιης δίκης.

112. Τέλος, είναι εντελώς αστήρικτη η αιτίαση της αναιρεσείουσας ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν ασκεί δεόντως την πλήρη δικαιοδοσία του, όταν κρίνει νόμιμη μια αιτιολογία όπως αυτή που διαλαμβάνει η επίδικη απόφαση. Η Ziegler ουδόλως εξήγησε σε ποιο βαθμό το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε να ασκήσει ενδελεχέστερο έλεγχο της επίδικης αποφάσεως. Ειδικότερα, δεν προέτεινε καμία ένδειξη περί του ότι ειδικά η αιτιολογία του υπολογισμού του προστίμου, όπως τη διατύπωσε στην παρούσα περίπτωση η Επιτροπή, κατέστησε αδύνατον ή έστω δυσχέρανε απλώς, από πραγματικής ή νομικής απόψεως, τον πλήρη δικαστικό έλεγχο.

113. Επομένως, εν κατακλείδι, η αιτίαση της Ziegler περί του θεμελιώδους δικαιώματος για δίκαιη δίκη πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, οπωσδήποτε, πάντως, ως αβάσιμος.

89 — Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (η οποία μονογραφήθηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950).

90 — Αποφάσεις Dansk Rørindustri (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψεις 88 και 89), France Télécom κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 60) και ΑΟΙ (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 111).

91 — Επειδή το δικόγραφο της αιτήσεως αναίρεσεως κατατέθηκε πριν από την 1η Νοεμβρίου 2012, η κρίση περί του παραδεκτού της αιτήσεως αναίρεσεως στηρίζεται στον Κανονισμό Διαδικασίας της 19ης Ιουνίου 1991.

92 — Βλ. συναφώς, κατωτέρω, σημεία 94 έως 106 των παρουσών προτάσεων.

β) Επί της επικουρικής προβαλλομένης αιτιάσεως περί παραβιάσεως της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της υποχρεώσεως του Γενικού Δικαστηρίου να αιτιολογεί τις αποφάσεις του (δεύτερο σκέλος του δεύτερου λόγου αναιρέσεως)

114. Επικουρικός, η αναιρεσείουσα προβάλλει ότι η χορηγηθείσα στην Επιτροπή, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, «απαλλαγή» από την υποχρέωση αιτιολογήσεως παραβιάζει την αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων και, επιπλέον, δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη.

ι) Επί της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων

115. Η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως –η οποία ενίοτε αναφέρεται και ως αρχή της ίσης μεταχειρίσεως ή της απαγορεύσεως των διακρίσεων⁹³– είναι μια γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία καθιερώνουν τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων⁹⁴. Το Δικαστήριο έχει αναγνωρίσει πλειστάκις τη σημασία της σε σχέση με την επιβολή προστίμων στο πλαίσιο υποθέσεων συμπτύξεων⁹⁵.

116. Η προβαλλόμενη από την αναιρεσείουσα παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως έγκειται στο γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο εξομοιώνει αδικαιολόγητα περιπτώσεις όπως η υπό κρίση, στις οποίες το πρόστιμο υπολογίζεται επί τη βάση ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων που ανέρχεται στο 17 %, με άλλες περιπτώσεις, στις οποίες θα μπορούσε να ληφθεί υπόψη ποσοστό 15 % επί της αξίας των πωλήσεων.

117. Τα εν λόγω επιχειρήματα της Ziegler είναι άκρως αόριστα και φαίνεται ότι στηρίζονται στην αμιγώς υποθετική σύγκριση με ένα εντελώς θεωρητικό και μη περαιτέρω εξειδικευόμενο παράδειγμα, στο πλαίσιο του οποίου η Επιτροπή, κατά τον υπολογισμό του προστίμου, δεν θα μπορούσε να στηριχθεί –όπως εν προκειμένω– σε ποσοστό 17 % επί της αξίας των πωλήσεων, αλλά σε ποσοστό 15 %.

118. Λαμβανομένης υπόψη της αοριστίας των αναλύσεων της αναιρεσείουσας, έχω σοβαρές αμφιβολίες ως προς το αν τα επιχειρήματά της ως προς το σημείο αυτό μπορούν να θεωρηθούν παραδεκτά⁹⁶.

119. Εν πάση περιπτώσει, τα επιχειρήματα αυτά είναι, πάντως, αβάσιμα.

120. Ο υπολογισμός του προστίμου δεν είναι μια μηχανική διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας μπορεί, για κάθε σύμπραξη, να καθοριστεί εκ των προτέρων με μαθηματική ακρίβεια ποιο ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων πρέπει να ληφθεί υπόψη κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου και του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους. Τέτοιος βαθμός προβλεψιμότητας της κυρώσεως μέχρι του τελευταίου δεκαδικού ψηφίου δεν θα ήταν άλλωστε πρόσφορος, επειδή θα καθιστούσε εξαιρετικά ευχερές για τους μετέχοντες στη σύμπραξη να καθορίσουν εκ των προτέρων το «τίμημα» της παράνομης συμπεριφοράς τους και να υπολογίσουν αν γι' αυτούς είναι πλέον συμφέρουσα η υιοθέτηση παράνομης ή νόμιμης συναλλακτικής συμπεριφοράς.

93 — Βλ., για παράδειγμα, την απόφαση της 12ης Σεπτεμβρίου 2006, C-300/04, *Eman και Sevinger* (Συλλογή 2006, σ. I-8055, σκέψη 57).

94 — Απόφαση *Akzo και Akcros* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 54).

95 — Αποφάσεις της 16ης Νοεμβρίου 2000, C-280/98 P, *Weig* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-9757, σκέψεις 63 έως 68) και C-291/98 P, *Sarrigiό* κατά Επιτροπής (Συλλογή 2000, σ. I-9991, σκέψεις 97 έως 100), απόφαση *Dansk Rørindustri* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψη 304) καθώς και, προσφάτως, απόφαση *AOI* (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 56, σκέψη 58)· βλ., επιπροσθέτως, σημεία 48 έως 53 των προτάσεων μου της 12ης Ιανουαρίου 2012 στην υπόθεση *AOI*.

96 — Επί των κατά νόμον απαιτήσεων όσον αφορά την ακρίβεια των επιχειρημάτων των αναιρεσιδόντων, βλ., αντί πολλών, τις αποφάσεις *France Télécom* κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 55), της 11ης Σεπτεμβρίου 2007, C-227/04 P, *Lindorfer* κατά Συμβουλίου (Συλλογή 2007, σ. I-6767, σκέψεις 82 έως 84), και της 24ης Μαρτίου 2011, C-369/09 P, *ISD Polska* κ.λπ. (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 66).

121. Επομένως, η Επιτροπή, ως αρχή ανταγωνισμού, πρέπει, όταν επιβάλλει πρόστιμα σε επιχειρήσεις που μετέχουν σε σύμπραξη, να διατηρεί οπωσδήποτε κάποια διακριτική ευχέρεια όσον αφορά τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων επί τη βάση του οποίου πραγματοποιείται ο υπολογισμός του προστίμου⁹⁷. Το γεγονός ότι, στην υπό κρίση περίπτωση, το ποσοστό ανέρχεται στο 17 % και σε άλλη περίπτωση συμπράξεως ενδέχεται να ανέρχεται στο 15 % της αξίας των πωλήσεων οφείλεται στη φύση των εν λόγω υπολογισμών των προστίμων και δεν μπορεί να τεθεί εν αμφιβόλω επί τη βάση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως, εφόσον η Επιτροπή παραμένει κάθε φορά εντός του πλαισίου των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων, με τις οποίες αυτοδεσμεύθηκε κατά την άσκηση της διακριτικής της ευχέρειας⁹⁸.

122. Ως αντιστάθμισμα για την εν λόγω διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής κατά τον καθορισμό του ποσοστού επί της αξίας των πωλήσεων, στο οποίο στηρίζεται ο υπολογισμός του προστίμου, οι αποφάσεις της περί επιβολής προστίμων υπόκεινται στον έλεγχο πλήρους δικαιοδοσίας εκ μέρους των δικαιοδοτικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (άρθρο 261 ΣΛΕΕ σε συνδυασμό με το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003)⁹⁹. Επομένως, στο υποθετικό παράδειγμα που κατέστρωσε η Ziegler, εάν το Γενικό Δικαστήριο έκρινε καταλληλότερο ή δικαιότερο ένα ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων ανερχόμενο στο 15 %, θα μπορούσε να υποκαταστήσει με αυτό το επιλεγέν από την Επιτροπή ποσοστό του 17 % και να μειώσει αντίστοιχα το επιβληθέν πρόστιμο.

123. Υπό τις συνθήκες αυτές, το στηριζόμενο στην αρχή της ίσης μεταχειρίσεως επιχείρημα της Ziegler πρέπει να απορριφθεί.

ii) Επί των σχετικών με την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως απαιτήσεων

124. Περαιτέρω, η Ziegler διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο παρέβη την υποχρέωση αιτιολογήσεως της πρωτόδικης αποφάσεως. Η προσαπτόμενη πλημμέλεια του σκεπτικού του έγκειται στο ότι το Γενικό Δικαστήριο επικύρωσε, στην υπό κρίση περίπτωση, τον εκ μέρους της Επιτροπής καθορισμό του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους επί τη βάση ποσοστού 17 % επί της αξίας των πωλήσεων με την επίκληση και μόνο του χαρακτήρα της παραβάσεως ως «πολύ σοβαρής». Το Γενικό Δικαστήριο δεν αιτιολογεί ειδικά την εν λόγω παρέκκλιση από το σημείο 25 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, η οποία προβλέπει τη συνεκτίμηση «διαφόρων παραγόντων».

125. Η υποχρέωση του Γενικού Δικαστηρίου να αιτιολογεί τις αποφάσεις του απορρέει από το άρθρο 36 σε συνδυασμό με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Όπως προαναφέρθηκε, από το σκεπτικό της αποφάσεως πρέπει να προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη επιδεχόμενο αμφισβήτηση η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου ώστε να μπορούν οι ενδιαφερόμενοι να γνωρίζουν τους λόγους της αποφάσεώς του και να μπορεί το Δικαστήριο να ασκεί τον δικαστικό του έλεγχο¹⁰⁰.

97 — Για τη διακριτική ευχέρεια της Επιτροπής κατά τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται στο πλαίσιο του δικαίου των συμπράξεων, βλ. γενικώς τις αποφάσεις της 29ης Ιουνίου 2006, C-308/04 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής (Συλλογή 2006, σ. I-5977, σκέψη 46), της 25ης Ιανουαρίου 2007, C-407/04 P, Dalmine κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-829, σκέψη 133), και της 10ης Μαΐου 2007, C-328/05 P, SGL Carbon κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-3921, σκέψη 43).

98 — Βλ. υπό την έννοια αυτή, τις αποφάσεις JCB Service κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψη 205), της 3ης Σεπτεμβρίου 2009, C-534/07 P, Prym και Prym Consumer κατά Επιτροπής (Συλλογή 2009, σ. I-7415, σκέψη 98), και της 19ης Απριλίου 2012, C-549/10 P, Tomra Systems κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψεις 104 έως 108).

99 — Βλ. επιπλέον τις αποφάσεις KME κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψεις 103 και 106), Χαλκόρ ΑΕ κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 78, σκέψεις 63 και 67) και KME Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 78, σκέψεις 130 και 133).

100 — Βλ., ανωτέρω, σημείο 44 και υποσημείωση 40 των παρούσων προτάσεων.

126. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο εξήγησε πλήρως γιατί έκρινε νόμιμο το ποσοστό του 17 % επί της αξίας των πωλήσεων για τον καθορισμό του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους: παρέπεμψε στις αμέσως προηγούμενες εκτιμήσεις του για τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου και αιτιολόγησε την εν λόγω παραπομπή με την επισήμανση, αφενός, ότι για τον υπολογισμό αμφοτέρων των ποσών «το κατώτερο όριο της κλίμακας είναι το ίδιο» και, αφετέρου, ότι και η Επιτροπή παραθέτει, όσον αφορά τον καθορισμό αμφοτέρων των ποσών, την ίδια αιτιολογία διά της εσωτερικής παραπομπής εντός του πλαισίου των αιτιολογικών σκέψεων της επίδικης αποφάσεως¹⁰¹.

127. Επομένως, η συλλογιστική του Γενικού Δικαστηρίου επί της προβληματικής αυτής προκύπτει κατά τρόπο σαφή και μη διφορούμενο από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Η Ziegler μπορεί να έχει διαφορετική γνώμη από αυτή του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά την ουσία της υποθέσεως. Πάντως, το γεγονός αυτό δεν καθιστά, αφεαυτού, πλημμελές το σκεπτικό της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως¹⁰².

128. Κατά συνέπεια, η αιτίαση περί πλημμελούς σκεπτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως είναι αβάσιμη.

129. Επαλλήλως, πρέπει να παρατηρηθεί ότι η νομική άποψη που διατυπώνει η Ziegler σχετικά με τα σημεία 22 και 25 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 είναι ελάχιστα πειστική και από ουσιαστικής απόψεως. Η αόριστη δήλωση της Επιτροπής ότι, προκειμένου να καθορίσει το ποσοστό επί της αξίας των πωλήσεων ενόψει επιβολής ενός επιπρόσθετου ποσού για αποτρεπτικούς λόγους, «λαμβάνει υπόψη της» «διάφορους παράγοντες», συνιστά εντελώς γενική περιγραφή της διοικητικής πρακτικής της και δεν σημαίνει, κατ' ανάγκη, ότι σε κάθε ατομική περίπτωση η Επιτροπή θα πρέπει να στηρίζεται σε όλους αυτούς τους παράγοντες και να αιτιολογεί διεξοδικά την απόφασή της σε σχέση με αυτούς. Οι κρίσιμοι παράγοντες και ο αριθμός τους είναι, μάλλον, ζήτημα που εξαρτάται από την εκάστοτε περίπτωση. Στην παρούσα περίπτωση, όπως τουλάχιστον προκύπτει, η Ziegler δεν προέβαλε κανένα συγκεκριμένο επιχείρημα υπό την έννοια ότι, κατά τον υπολογισμό του βασικού ποσού του προστίμου συμπεριλαμβανομένου του επιπρόσθετου ποσού που επιβάλλεται για αποτρεπτικούς λόγους, θα έπρεπε να ληφθούν υπόψη και άλλοι παράγοντες τους οποίους αγνόησε η Επιτροπή.

130. Συνεπώς, εν κατακλείδι, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

3. Επί της «αντικειμενικής αμεροληψίας» της Επιτροπής (τρίτος λόγος αναιρέσεως)

131. Ο τρίτος λόγος αναιρέσεως στρέφεται κατά των σκέψεων 103 έως 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, στις οποίες το Γενικό Δικαστήριο εξετάζει την αμεροληψία της Επιτροπής την οποία έθεσε εν αμφιβόλω η Ziegler. Η Ziegler προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν αιτιολόγησε νομοτύπως την απόφασή του ως προς το σημείο αυτό και, επιπλέον, ότι προσέβαλε το θεμελιώδες δικαίωμα για δίκαιη δίκη καθώς και το θεμελιώδες δικαίωμα χρηστής διοικήσεως.

132. Αντικείμενο της συγκεκριμένης αιτιάσεως είναι το γεγονός ότι η Επιτροπή θεωρεί εαυτήν ως ένα εκ των θυμάτων της συμπράξεως μετακομίσεων. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Ziegler φρονεί ότι δεν θα έπρεπε να επιτραπεί στην Επιτροπή να αποφανθεί η ίδια επί της συμπράξεως μετακομίσεων, επειδή, διαφορετικά, θα ήταν ταυτοχρόνως θύμα και κριτής στην ίδια υπόθεση.

101 — Σκέψη 94 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

102 — Αποφάσεις της 7ης Ιουνίου 2007, C-362/05 P, Wunenburger κατά Επιτροπής (Συλλογή 2007, σ. I-4333, σκέψη 80), και της 20ής Μαΐου 2010, C-583/08 P, Γκόγκος κατά Επιτροπής (Συλλογή 2010, σ. I-4469, σκέψη 35).

133. Επομένως, η αναιρεσείουσα θεωρεί ότι δεν είχε εξασφαλισθεί αμεροληψία της Επιτροπής υπό τις ειδικές συνθήκες της υπό κρίση υποθέσεως. Ωστόσο, η Ziegler δεν θέτει γενικώς εν αμφιβόλω το ισχύον στην Ένωση καθεστώς για την εφαρμογή του δικαίου του ανταγωνισμού συμπεριλαμβανομένου του θεσμικού ρόλου της Επιτροπής ως αρχής ανταγωνισμού.

α) Επί του προβαλλομένου πλημμελούς χαρακτήρα του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως (πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως)

134. Κατ' αρχάς, η Ziegler προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν απάντησε στην πρωτοδίκως προβληθείσα αιτίαση περί της αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής. Κατά την άποψη της αναιρεσείουσας, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, με την απόφασή του, μόνο την επιταγή της υποκειμενικής αμεροληψίας, όχι όμως και αυτήν της αντικειμενικής αμεροληψίας. Επομένως, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση είναι πλημμελώς αιτιολογημένη.

135. Είναι αδιαμφισβήτητο ότι η αναιρεσείουσα προσάπτει, σε τελική ανάλυση, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως όσον αφορά τις πρωτόδικες αποφάσεις (άρθρο 36 σε συνδυασμό με το άρθρο 53, παράγραφος 1, του Οργανισμού του Δικαστηρίου), εφόσον ισχυρίζεται ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν απάντησε σε πρωτοδίκως προβληθέντα λόγο ακυρώσεως¹⁰³. Ο αναιρετικός έλεγχος του Δικαστηρίου έχει ως αντικείμενο, μεταξύ άλλων, να εξακριβωθεί αν το Γενικό Δικαστήριο απάντησε επαρκώς κατά νόμο στο σύνολο των επιχειρημάτων του προσφεύγοντος¹⁰⁴.

136. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 103 έως 107 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως, απάντησε –καίτοι λακωνικώς– στην πρωτοδίκως προβληθείσα επιχειρηματολογία της Ziegler σχετικά με την υποτιθέμενη μεροληψία της Επιτροπής και εξέθεσε γιατί απορρίπτει τον σχετικό λόγο ακυρώσεως της Ziegler.

137. Ομολογουμένως το Γενικό Δικαστήριο δεν διέκρινε συναφώς με σαφήνεια μεταξύ αντικειμενικής και υποκειμενικής αμεροληψίας. Η παράλειψη αυτή είναι, αναμφιβόλως, αποδοκιμαστέα. Πάντως, η ουσιαστική ορθότητα των αναλύσεων που περιέχει η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση –επομένως, εν προκειμένω, το ζήτημα αν, όσον αφορά την αντικειμενική αμεροληψία, πρέπει να ισχύσουν οι ίδιες επιταγές που ισχύουν και για την υποκειμενική– δεν είναι πρόβλημα αναγόμενο στην υποχρέωση αιτιολογήσεως που υπέχει το Γενικό Δικαστήριο, αλλά ζήτημα του ουσιαστικού δικαίου¹⁰⁵. Το γεγονός ότι το Γενικό Δικαστήριο κατέληξε, επί της ουσίας, σε διαφορετικό συμπέρασμα από τον αναιρεσείοντα δεν καθιστά, αφεαυτού, ελαττωματική την αιτιολογία της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως¹⁰⁶.

138. Ως εκ τούτου, το πρώτο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως είναι αβάσιμο.

103 — Αποφάσεις της 1ης Οκτωβρίου 1991, C-283/90 P, Vidrányi κατά Επιτροπής (Συλλογή 1991, σ. I-4339, σκέψη 29), της 17ης Δεκεμβρίου 1992, C-68/91 P, Moritz κατά Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-6849, σκέψεις 37 έως 39), και Γκόγκος κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 102, σκέψη 29).

104 — Απόφαση France Télécom κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 40, σκέψη 41).

105 — Βλ. τις αναπτύξεις μου επί του δεύτερου σκέλους του τρίτου λόγου αναιρέσεως (κατωτέρω, σημεία 139 έως 150 των παρούσων προτάσεων).

106 — Αποφάσεις Wunenburger κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 102, σκέψη 80) και Γκόγκος κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 102, σκέψη 35).

β) Επί των θεμελιωδών δικαιωμάτων για δίκαιη δίκη και για χρηστή διοίκηση (δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναιρέσεως)

139. Επιπλέον, η Ziegler προβάλλει προσβολή των θεμελιωδών δικαιωμάτων της, αφενός, για δίκαιη δίκη και, αφετέρου, για χρηστή διοίκηση. Η προσβολή των ως άνω δικαιωμάτων έγκειται προφανώς στο ότι η Επιτροπή, στην υπό κρίση περίπτωση, ήταν «κριτής της δικής της διαφοράς». Προς τον σκοπό αυτόν, η αναιρεσείουσα επικαλείται το άρθρο 6 της ΕΣΔΑ καθώς και τα άρθρα 47 και 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

140. Η Επιτροπή δεν είναι δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 6 ΕΣΔΑ και του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων¹⁰⁷. Πάντως, ως αρχή ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οφείλει να τηρεί το δικαίωμα χρηστής διοικήσεως, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ως θεμελιώδες δικαίωμα της Ένωσης¹⁰⁸. Κατά τη διάταξη αυτή, κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα, μεταξύ άλλων, στην *αμερόληπτη* εξέταση των υποθέσεων του από τα θεσμικά και λοιπά όργανα και τους οργανισμούς της Ένωσης.

141. Η ως άνω επιταγή της αμεροληψίας καλύπτει δύο πτυχές: την *υποκειμενική αμεροληψία*, κατά την οποία κανένας υπάλληλος της οικείας αρχής δεν πρέπει να εκδηλώνει καθ' οιονδήποτε τρόπο μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, και την *αντικειμενική αμεροληψία*, κατά την οποία πρέπει να παρέχονται επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας ως προς την έλλειψη προκαταλήψεων της επιληφθείσας της υποθέσεως αρχής¹⁰⁹.

142. Αντικείμενο του υπό εξέταση λόγου αναιρέσεως είναι μόνον η δεύτερη πτυχή, δηλαδή η επιταγή της αντικειμενικής αμεροληψίας. Η Ziegler διατείνεται ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να είναι αντικειμενικώς αμερόληπτη, κατά την εξέταση της υπό κρίση υποθέσεως, επειδή η ίδια είναι ένα από τα κυριότερα θύματα της συμπράξεως των μετακομίσεων και επειδή οι υπάλληλοι της Επιτροπής «ζητούσαν προσφορές διευκολύνσεως»¹¹⁰ (sic!). Το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη το γεγονός αυτό στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση.

143. Στο πλαίσιο της παρούσας ανααιρετικής διαδικασίας δεν χρειάζεται να εξεταστεί το ζήτημα αν το Γενικό Δικαστήριο, στην περίπτωση παραβιάσεως της επιταγής της αντικειμενικής αμεροληψίας, έπρεπε να ακυρώσει την επίδικη απόφαση λόγω αναρμοδιότητας –όπως υποστηρίζει η Ziegler– ή λόγω προσβολής του δικαιώματος χρηστής διοικήσεως. Πράγματι, στην υπό κρίση υπόθεση, δεν υφίσταται, εν πάση περιπτώσει, καμία ένδειξη περί του ότι το Γενικό Δικαστήριο μπορεί να παρέβλεψε τυχόν έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής.

107 — Αποφάσεις της 29ης Οκτωβρίου 1980, 209/78 έως 215/78 και 218/78, van Landewyck κ.λπ. κατά Επιτροπής (Συλλογή τόμος 1980/III, σ. 3125, σκέψη 81), και Musique Diffusion française κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 64, σκέψη 7): υπό την ίδια έννοια, επίσης, προσφάτως, ΕΔΔΑ, απόφαση Menarini κατά Ιταλίας της 27ης Σεπτεμβρίου 2011 (προσφυγή αριθ. 43509/08, § 58 και 59, σε σχέση με την ιταλική Αρχή ανταγωνισμού, την Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato).

108 — Και από τις αποφάσεις της 25ης Οκτωβρίου 2011, C-109/10 P, Solvay κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-10329, σκέψη 53, τελευταία περίοδος) και C-110/10 P, Solvay κατά Επιτροπής (Συλλογή 2011, σ. I-10439, σκέψη 48, τελευταία περίοδος) συνάγεται ότι στις ενώπιον της Επιτροπής διοικητικές διαδικασίες που διέπονται από το δικαίο των συμπράξεων δεν εφαρμόζεται το άρθρο 47, αλλά το άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

109 — Με την ίδια έννοια –σε σχέση με την αμεροληψία των δικαστηρίων– απόφαση της 19ης Φεβρουαρίου 2009, C-308/07 P, Gorostiaga Atxalandabaso κατά Κοινοβουλίου (Συλλογή 2009, σ. I-1059, σκέψη 46), και διάταξη της 15ης Δεκεμβρίου 2011, C-411/11 P, Altner κατά Επιτροπής (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 15): βλ. επιπλέον και ΕΔΔΑ, απόφαση Didier κατά Γαλλίας της 27ης Αυγούστου 2002 (προσφυγή αριθ. 58188/00, *Recueil des arrêts et décisions* 2002-VII, § 2).

110 — Στη γλώσσα διαδικασίας: «[...] des fonctionnaires de la Commission étaient impliqués en tant que demandeurs de devis de complaisance fournis par les entreprises de déménagement concernées [...]»

144. Ειδικότερα, η έλλειψη αντικειμενικής αμεροληψίας της Επιτροπής δεν μπορεί να συνίσταται αποκλειστικά στο ότι η Επιτροπή διώκει και κολάζει σύμπραξη η οποία προκάλεσε οικονομική ζημία στην Ευρωπαϊκή Ένωση¹¹¹. Η Επιτροπή βρίσκεται συναφώς στην ίδια θέση με τις κρατικές αρχές, οι οποίες διώκουν, επί παραδείγματι, τους υπεύθυνους της φοροδιαφυγής ή της φοροαποφυγής, και με τις δημοτικές αρχές, οι οποίες λαμβάνουν μέτρα κατά των παραβατών των κανόνων περί σταθμεύσεως. Βεβαίως, η Ziegler διατείνεται ότι η Επιτροπή, αντίθετα προς τις προαναφερθείσες κρατικές ή δημοτικές αρχές, έχει πολύ ισχυρότερο ίδιο συμφέρον ως όργανο της Ένωσης και ως προϊσταμένη των υπαλλήλων της τους οποίους αφορούν οι μετακομίσεις, πλην όμως ουδόλως τεκμηριώνει το επιχείρημα αυτό¹¹².

145. Σε τελική ανάλυση, αποφασιστική σημασία υπό το πρίσμα της αντικειμενικής αμεροληψίας έχει το ότι στο πλαίσιο της εσωτερικής οργανώσεως της εκάστοτε διοικητικής αρχής λαμβάνονται τα αναγκαία μέτρα ώστε να αποφευχθεί η δημιουργία οποιασδήποτε εντυπώσεως περί προκαταλήψεως στους ενδιαφερομένους. Προς τούτο πρέπει, ειδικότερα, να διασφαλισθεί ότι μια παράβαση δεν δίδεται και δεν τιμωρείται από το ίδιο όργανο το οποίο θίγεται από τις συνέπειες της εν λόγω παραβάσεως.

146. Ούτε από τη δικογραφία ούτε από τις αγορεύσεις των διαδίκων ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτουν οιοσδήποτε συγκεκριμένες ενδείξεις περί του ότι η Επιτροπή δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα στην υπό κρίση περίπτωση. Πράγματι, στους κόλπους της Επιτροπής, δύο διαφορετικές και εντελώς χωριστές μεταξύ τους υπηρεσίες είναι αρμόδιες για την εκτέλεση των μετακομίσεων και για τη δίωξη των παραβάσεων του δικαίου του ανταγωνισμού, αντιστοίχως. Βεβαίως, τόσον η μία όσο και η άλλη υπηρεσία υπόκεινται, ομολογουμένως, στην αποφασιστική αρμοδιότητα του Σώματος των Επιτρόπων¹¹³, πλην όμως εκάστη εξ αυτών εμπίπτει στον τομέα αρμοδιότητας διαφορετικών επιτρόπων¹¹⁴.

147. Επομένως, και ως προς το σημείο αυτό, η κατάσταση εντός της οργανωτικής δομής των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων δεν διαμορφώνεται, σε τελική ανάλυση, ουσιωδώς διαφορετικά από ό,τι εντός ενός δήμου, το σύνολο των οργάνων του οποίου –τόσο τα αρμόδια για τον δημοτικό προϋπολογισμό όσο και τα αρμόδια για τη δίωξη των παραβατών των κανόνων σταθμεύσεως– υπάγονται σε κοινή, πολιτική αρχή, όπως είναι ο δήμαρχος ή το δημοτικό συμβούλιο. Το ίδιο ισχύει όσον αφορά τις κρατικές αρχές, οι οποίες είναι επιφορτισμένες με τη δίωξη και την τιμωρία της φοροδιαφυγής ή της φοροαποφυγής: σε τελική ανάλυση, είναι εντεταγμένες –ακόμη και αν εν τοις πράγμασι διαθέτουν ανεξαρτησία– στην ίδια κρατική οργανωτική δομή όπως και τα όργανα στα οποία έχει ανατεθεί η διαχείριση του κρατικού προϋπολογισμού. Το γεγονός αυτό και μόνο δεν δύναται να θέσει εν αμφιβόλω την αντικειμενική αμεροληψία τους¹¹⁵.

111 — Υπό την ίδια έννοια και οι προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón της 26ης Ιουνίου 2012, C-199/11, Otis κ.λπ. (σκέψεις 56 έως 71), ο οποίος αναλύει παρεμφερή προβληματική υπό το πρίσμα πολιτικής δίκης που διεξήγαγε η Επιτροπή κατά επιχειρήσεως η οποία μετείχε σε σύμπραξη. Το Δικαστήριο παρέσχε στους διαδίκους της υπό κρίση υποθέσεως την ευκαιρία να διατυπώσουν τις απόψεις τους επί των ως άνω προτάσεων κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 24ης Οκτωβρίου 2012.

112 — Στο πλαίσιο αυτό πρέπει να αναφερθεί ότι η αιτιολογική σκέψη 598 της επίδικης αποφάσεως δεν παρατίθεται ορθώς από την αναρεσείουσα. Σε αντιδιαστολή, δηλαδή, προς το συμπέρασμα της Ziegler, η Επιτροπή, στην ως άνω αιτιολογική σκέψη, ουδόλως παρέστησε εαυτήν ως «ένα εκ των κυριότερων θυμάτων» της συμπράξεως των μετακομίσεων. Αντιθέτως, στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη αναφέρεται πολύ γενικότερα ότι «βελγικοί και διεθνείς δημόσιοι οργανισμοί» «φαίνεται ότι καταλέγονται» στα «κυριότερα θύματα» της πρακτικής των προσφορών διευκολύνσεως. Το ίδιο ισχύει με το υπόμνημα αντικρούσεως που κατέθεσε πρωτοδίκως η Επιτροπή, στο σημείο 1 του οποίου παραπέμπει η Ziegler: και εκεί αναφέρεται απλώς γενικά ότι, μεταξύ των φυσικών προσώπων τα οποία αφορούν οι μετακομίσεις, ήσαν και υπάλληλοι των ευρωπαϊκών οργάνων, περιλαμβανομένων και αυτών της Επιτροπής.

113 — Άρθρο 1 του εσωτερικού κανονισμού της Επιτροπής (βλ. και άρθρο 17, παράγραφος 6, στοιχείο β', ΣΕΕ).

114 — Άρθρο 217, παράγραφος 2, ΕΚ (νυν άρθρο 17, παράγραφος 6, στοιχείο β', ΣΕΕ και άρθρο 248 ΣΛΕΕ).

115 — Βλ. συναφώς και την απόφαση της 6ης Νοεμβρίου 2012, C-199/11, Otis κ.λπ. (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 64)· βλ., στο ίδιο πνεύμα, τις προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Cruz Villalón στην υπόθεση εκείνη (προπαρατεθείσες στην υποσημείωση 111, ιδίως σημείο 41).

148. Τέλος, πρέπει να απορριφθεί το επιχείρημα της Ziegler ότι υπάλληλοι της Επιτροπής «ζήτησαν προσφορές διευκολύνσεως». Πράγματι, αφενός, το Δικαστήριο δεν διαθέτει καμία ένδειξη περί του ότι υπάλληλοι της Επιτροπής ζήτησαν προσφορές από επιχειρήσεις μετακομίσεων γνωρίζοντας ή και απλώς έχοντας την υποψία ότι πρόκειται συναφώς για προσφορές διευκολύνσεως. Ακόμη και κατόπιν των ερωτήσεων που υποβλήθηκαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, η σχετική επιχειρηματολογία της Ziegler περιορίστηκε σε άκρως γενικές και όχι εμπεριστατωμένες αιτιάσεις. Επιπλέον, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας δεν προέκυψαν ενδείξεις περί του ότι οι ίδιοι υπάλληλοι της Επιτροπής, οι οποίοι επεξεργάστηκαν τις εν λόγω προσφορές, είχαν επιφορτισθεί και με τη δώση και την τιμωρία της συμπράξεως των μετακομίσεων.

149. Η αποτελεσματική εφαρμογή των περί ανταγωνισμού κανόνων των Συνθηκών, η οποία περιλαμβάνεται στα βασικά καθήκοντα της Επιτροπής, θα ετίθετο σε σοβαρό κίνδυνο εάν η αρχή αυτή έπαυε αυτοδικαίως να είναι αρμόδια για τη δώση και την τιμωρία παραβάσεων, αφ' ης στιγμής θιγούν έστω και στο ελάχιστο τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ή των υπαλλήλων της. Όπως εξάλλου φαίνεται πολύ καθαρά στην υπό κρίση περίπτωση, το εν λόγω πρόβλημα εφαρμογής δεν θα μπορούσε –παρά την αντίθετη άποψη της Ziegler– να επιλυθεί κατά τρόπο αξιόπιστο ούτε με την εμπλοκή μιας ή περισσότερων εθνικών αρχών ανταγωνισμού αντί της Επιτροπής, εφόσον και οι εθνικές αρχές μπορούν επίσης να είναι θύματα της εκάστοτε συμπράξεως¹¹⁶.

150. Συνεπώς, εν κατακλείδι, δεν μπορεί να προσαφθεί σοβαρά στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη τις επιταγές που απορρέουν, στην υπό κρίση υπόθεση, από τις αρχές της δίκαιης δίκης και της χρηστής διοικήσεως.

151. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο διότι η Επιτροπή, ως διοικητική αρχή, δεν υπόκειται στις ίδιες αυστηρές επιταγές όπως ένα ανεξάρτητο δικαστήριο υπό την έννοια του άρθρου 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Αντιθέτως, οι ενέργειες της Επιτροπής, περιλαμβανομένων και των αποφάσεων περί επιβολής προστίμων σύμφωνα με το δίκαιο των συμπράξεων, υπόκεινται με τη σειρά τους σε ανεξάρτητο δικαστικό έλεγχο από τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης¹¹⁷. Κατά συνέπεια, σε μια περίπτωση όπως η υπό κρίση, η Επιτροπή, αντιθέτως προς ό,τι φαίνεται να υποστηρίζει η Ziegler¹¹⁸, δεν είναι ταυτοχρόνως κατήγορος και κριτής.

γ) Προσωρινό συμπέρασμα

152. Επομένως, το δεύτερο σκέλος του τρίτου λόγου αναίρεσεως είναι επίσης αβάσιμο. Κατά συνέπεια, ο ως άνω λόγος αναίρεσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό του.

116 — Βλ. συναφώς, και εν προκειμένω, την αιτιολογική σκέψη 598 της επίδικης απόφασεως, κατά την οποία «βελγικοί και διεθνείς δημόσιοι οργανισμοί» «φαίνεται ότι καταλέγονται» στα «κυριότερα θύματα» της πρακτικής των προσφορών διευκολύνσεως.

117 — Για την έλλειψη της ιδιότητας δικαιοδοτικού οργάνου της Επιτροπής, βλ. την παρατεθείσα ανωτέρω, στην υποσημείωση 107, νομολογία για τον δικαστικό έλεγχο των πράξεων της Επιτροπής, βλ. ιδίως τις αποφάσεις ΚΜΕ κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 51, σκέψεις 102 έως 106), Χαλκόρ ΑΕ κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 78, σκέψεις 62 έως 67), ΚΜΕ Germany κ.λπ. κατά Επιτροπής (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 78, σκέψεις 129 έως 133) και Otis κ.λπ. (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 114, σκέψεις 59 έως 64).

118 — Η Ziegler στηρίζει τις γραπτές και προφορικές παρατηρήσεις της επί του τρίτου λόγου αναίρεσεως, μεταξύ άλλων, στην απόφαση του ΕΔΔΑ Κυπριανού κατά Κύπρου της 15ης Δεκεμβρίου 2005 (προσφυγή αριθ. 73797/01, *Recueil des arrêts et décisions* 2005-XIII, § 127), όπου διαλαμβάνεται ότι η σύγχυση των ρόλων μεταξύ [μηνυτή], μάρτυρα, εισαγγελέα και δικαστή θα μπορούσε να εγείρει αντικειμενικά δικαιολογημένους φόβους όσον αφορά τη συμμόρφωση της διαδικασίας με τη διαχρονική αρχή ότι ουδείς δύναται να είναι δικαστής στην υπόθεσή του/της και, συνεπώς, όσον αφορά την αμεροληψία της δικαστικής έδρας («[...] la confusion des rôles entre plaignant, témoin, procureur et juge peut à l'évidence susciter des craintes objectivement justifiées quant à la conformité de la procédure au principe établi en vertu duquel nul ne peut être juge en sa propre cause et, en conséquence, quant à l'impartialité du tribunal [...]»).

4. Επί της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων (τέταρτος λόγος αναιρέσεως)

153. Με τον τέταρτο και τελευταίο λόγο αναιρέσεως, η Ziegler βάλλει κατά των σκέψεων 165 έως 172 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως. Στο εν λόγω χωρίο της αποφάσεως, το Γενικό Δικαστήριο εξετάζει το ζήτημα αν οι οικονομικές δυσχέρειες που αντιμετώπιζε η Ziegler κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως καθιστούσαν αναγκαία τη μείωση του επιβληθέντος προστίμου και αν η Επιτροπή επέβαλε συναφώς στην Ziegler δυσμενέστερη μεταχείριση από αυτή που επιφύλαξε στην Interdean NV, μια άλλη επιχείρηση που είχε λάβει μέρος στη σύμπραξη.

154. Η αναιρεσείουσα προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι, κατά τον έλεγχο της επίδικης αποφάσεως, δεν έλαβε υπόψη του «τη γενική αρχή της ίσης μεταχειρίσεως και της απαγορεύσεως των διακρίσεων». Η άνιση μεταχείριση, την οποία δεν έλαβε υπόψη του το Γενικό Δικαστήριο, συνίσταται στο ότι, στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας, χορηγήθηκε στην Interdean, επί τη βάση του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, μείωση του προστίμου της της τάξεως του 70 %, ενώ η κατάσταση της Ziegler δεν εξετάσθηκε καν υπό το πρίσμα της ως άνω διατάξεως των κατευθυντηρίων γραμμών, μολονότι και η Ziegler αντιμετώπιζε, κατά τα στοιχεία που η ίδια παρέσχε, οικονομικές δυσχέρειες.

155. Όπως προαναφέρθηκε¹¹⁹, η αρχή της ίσης μεταχειρίσεως είναι μια γενική αρχή του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, την οποία καθιερώνουν τα άρθρα 20 και 21 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων και η οποία αποκτά ιδιαίτερη σημασία σε σχέση με την επιβολή προστίμων στις υποθέσεις συμπτύξεων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, συγκρίσιμες καταστάσεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με τρόπο διαφορετικό και διαφορετικές καταστάσεις δεν πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ίδιο τρόπο, εκτός και αν μια τέτοια μεταχείριση δικαιολογείται αντικειμενικά¹²⁰.

156. Συναφώς, ο συγκρίσιμος χαρακτήρας διαφορετικών καταστάσεων εκτιμάται λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των στοιχείων που τις χαρακτηρίζουν. Τα στοιχεία αυτά πρέπει, ειδικότερα, να προσδιορίζονται και να εκτιμώνται υπό το φως του αντικειμένου και του σκοπού της πράξεως της Ένωσης που θεσπίζει την εν λόγω διάκριση¹²¹. Πρέπει, εξάλλου, να λαμβάνονται υπόψη οι αρχές και οι στόχοι του τομέα στον οποίο εμπίπτει η επίμαχη πράξη¹²².

157. Στην υπό κρίση υπόθεση, η Ziegler διατείνεται ότι το Γενικό Δικαστήριο θα έπρεπε να θεωρήσει την κατάστασή της, ειδικότερα υπό το πρίσμα της αδυναμίας πληρωμής, συγκρίσιμη με την κατάσταση της Interdean και να την λάβει υπόψη του στο πλαίσιο του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού του προστίμου.

158. Επομένως, πρέπει να εξετασθεί αν η προβαλλόμενη περιορισμένη ικανότητα πληρωμής –αν υποθεθεί ότι συντρέχει– μπορεί, αφεαυτής, να καταστήσει συγκρίσιμες τις καταστάσεις δύο επιχειρήσεων υπό το πρίσμα του αντικειμένου και των σκοπών του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

119 — Βλ. ανωτέρω, σημείο 115 των παρούσων προτάσεων.

120 — Αποφάσεις της 10ης Ιανουαρίου 2006, C-344/04, IATA και ELFAA (Συλλογή 2006, σ. I-403, σκέψη 95), της 16ης Δεκεμβρίου 2008, C-127/07, Arcelor Atlantique et Lorraine κ.λπ. («Arcelor», Συλλογή 2008, σ. I-9895, σκέψη 23), καθώς και Akzo και Akros (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 20, σκέψη 54).

121 — Αποφάσεις Arcelor (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 120, σκέψεις 25 και 26), της 1ης Μαρτίου 2011, C-236/09, Association Belge des Consommateurs Test-Achats κ.λπ. (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 29), της 17ης Μαρτίου 2011, C-221/09, AJD Tuna (η οποία δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη στη Συλλογή, σκέψη 93), και της 12ης Μαΐου 2011, C-176/09, Λουξεμβούργο κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (Συλλογή 2011, σ. I-3727, σκέψη 32).

122 — Αποφάσεις Arcelor (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 120, σκέψη 26) και Λουξεμβούργο κατά Κοινοβουλίου και Συμβουλίου (προπαρατεθείσα στην υποσημείωση 121, σκέψη 32).

159. Επιβάλλεται συναφώς η παρατήρηση ότι το σημείο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή να υπολογίσει ένα πρόστιμο, λόγω των «ιδιαιτεροτήτων» ορισμένης υποθέσεως, κατά παρέκκλιση από τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων σύμφωνα με τις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές. Επομένως, η εφαρμογή του σημείου 37 μπορεί να καταλήξει τόσο σε αύξηση όσο και σε μείωση του προστίμου που υπολογίστηκε κατά τη γενική μεθοδολογία.

160. Πάντως, στην περίπτωση μείωσης του προστίμου, η ρύθμιση του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 δεν παραπέμπει πρωτίστως –σε αντιδιαστολή προς τη ρύθμιση του σημείου 35– στην αδυναμία πληρωμής ή τη μειωμένη ικανότητα πληρωμής επιχειρήσεως σε ένα συγκεκριμένο κοινωνικό και οικονομικό πλαίσιο. Αντιθέτως, η εφαρμογή των δύο προαναφερθεισών διατάξεων των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006 εξαρτάται από τη συνδρομή διαφορετικών προϋποθέσεων και δεν επιδιώκεται με αυτές ο ίδιος σκοπός. Το σημείο 37 θα ήταν, παράλληλα προς το σημείο 35, περιττό ως βάση για μια κατ' εξαίρεση μείωση προστίμων, εάν οι δύο διατάξεις ερμηνεύονταν και εφαρμόζονταν υπό την έννοια ότι έχουν κατ' ουσίαν το ίδιο περιεχόμενο.

161. Επομένως, ακόμη και αν η Ziegler, κατά τον χρόνο εκδόσεως της επίδικης αποφάσεως, είχε περιορισμένη ικανότητα πληρωμής ή βρισκόταν σε αδυναμία πληρωμής υπό την έννοια του σημείου 35 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, το γεγονός αυτό και μόνον δεν θα ήταν, υπό το πρίσμα του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, καθοριστικό προκειμένου να χαρακτηριστεί η κατάσταση της εν λόγω επιχειρήσεως συγκρίσιμη με την κατάσταση της Interdean.

162. Βεβαίως η αδυναμία επιχειρήσεως να πληρώσει το πρόστιμο μπορεί, και στο πλαίσιο του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, να ασκήσει κάποια επιρροή κατά την εκτίμηση των ιδιαιτεροτήτων ορισμένης υποθέσεως –εν προκειμένω: των ιδιαιτέρων χρηματοοικονομικών συνθηκών. Πάντως, ο πήχυς για τη χορήγηση μείωσης προστίμου κατά το σημείο 37 πρέπει να τεθεί σαφώς υψηλότερα από ό,τι στο πλαίσιο του σημείου 35. Με άλλους λόγους, για να γίνει δεκτό ότι συντρέχουν ιδιαίτερες χρηματοοικονομικές περιστάσεις υπό την έννοια του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, η ικανότητα πληρωμής της οικείας επιχειρήσεως πρέπει να έχει υποστεί άκρως σοβαρό περιορισμό.

163. Διαφορετικά, δεν θα μπορούσε να αποκλειστεί το ενδεχόμενο καταστρατηγήσεως των αυστηρών προϋποθέσεων για τη χορήγηση μείωσης του προστίμου λόγω αδυναμίας πληρωμής, όπως αυτές διατυπώνονται στο σημείο 35, με την παραπομπή στην πολύ γενικότερη διατύπωση του σημείου 37, και θα υπήρχε ο σοβαρός κίνδυνος υπονομεύσεως του απολύτως εξαιρετικού χαρακτήρα των μειώσεων των προστίμων, ο οποίος αποτελεί τη βάση του σημείου 35¹²³, με την εφαρμογή του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006.

164. Επομένως, ορθώς το Γενικό Δικαστήριο συνέκρινε, ενόψει της εφαρμογής του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, τη σοβαρότητα των συνεπειών των προστίμων που επιβλήθηκαν κατά τη γενική μεθοδολογία υπολογισμού για την ικανότητα πληρωμής της Ziegler και της Interdean, λαμβανομένου υπόψη του ετήσιου κύκλου εργασιών εκάστης εξ αυτών¹²⁴. Πράγματι, εν αντιθέσει προς όσα φαίνεται να υποστηρίζει η αναιρεσείουσα, δεν μπορεί κάθε περιορισμός της ικανότητας πληρωμής μιας επιχειρήσεως να αποτελεί αιτία για μείωση του προστίμου κατά το σημείο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών, έστω και αν η μείωση ποικίλλει κατά το ύψος. Αντιθέτως, γίνεται δεκτό ότι συντρέχουν ιδιαίτερες

123 — Βλ. την εισαγωγική διατύπωση του σημείου 35 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006: «Σε εξαιρετικές περιπτώσεις [...]».

124 — Σκέψη 171 της αναιρεσιβαλλομένης αποφάσεως.

χρηματοοικονομικές συνθήκες υπό την έννοια του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών μόνο στην περίπτωση κατά την οποία η ικανότητα πληρωμής της επιχειρήσεως έχει επηρεαστεί σε εξαιρετικά υψηλό βαθμό, ο οποίος υπερβαίνει σαφώς το μέτρο της (απλής) αδυναμίας της επιχειρήσεως να πληρώσει το πρόστιμο υπό την έννοια του σημείου 35.

165. Στην υπό κρίση υπόθεση, είναι αδιαμφισβήτητο ότι η Ziegler –σε αντιδιαστολή προς την Interdean– δεν επικαλέσθηκε, ούτε κατά τη διοικητική διαδικασία ούτε πρωτοδικώς, οποιεσδήποτε συνθήκες από τις οποίες έστω πιθανολογείται ότι στην περίπτωση της συντρέχουν ενδεχομένως, πέρα από τον προβαλλόμενο περιορισμό της ικανότητας πληρωμής της επιχειρήσεως (σημείο 35 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006), ιδιαίτερες χρηματοοικονομικές περιστάσεις, οι οποίες θα δικαιολογούσαν μείωση του προστίμου (σημείο 37 των ως άνω κατευθυντηρίων γραμμών). Το βάρος αποδείξεως τέτοιων περιστάσεων φέρει το μέρος που τις επικαλείται. Τίποτε δεν εμπόδιζε την Ziegler να παράσχει τα πρόσφορα προς τούτο στοιχεία, κατά μείζονα λόγο διότι οι σχετικές πληροφορίες προέρχονται πρωτίστως από τον τομέα ευθύνης αυτής της επιχείρησης.

166. Δεδομένου ότι η Ziegler δεν παρέσχε πρόσφορα στοιχεία από τα οποία θα μπορούσε να συναχθεί η ύπαρξη ιδιαιτεροτήτων υπό την έννοια του σημείου 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων του 2006, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δέχθηκε ότι η κατάσταση των Ziegler και Interdean δεν ήταν συγκρίσιμη και ότι, κατά συνέπεια, δεν συνέτρεχε παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως.

167. Επομένως, κατόπιν του συνόλου των ανωτέρω σκέψεων, ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι αβάσιμος.

Γ – Προσωρινό συμπέρασμα

168. Αφού κανείς από τους λόγους αναιρέσεως της Ziegler δεν μπορεί να ευδοκιμήσει, η αίτηση αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί στο σύνολό της.

V – Δικαστικά έξοδα

169. Εάν η αίτηση αναιρέσεως απορριφθεί, όπως προτείνω στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο αποφαινεται και επί των εξόδων (άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας της 25ης Σεπτεμβρίου 2012), οπότε οι πρακτικές λεπτομέρειες προκύπτουν από τα άρθρα 137 έως 146 σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του κανονισμού αυτού¹²⁵.

170. Από το άρθρο 138, παράγραφος 1, σε συνδυασμό με το άρθρο 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας συνάγεται ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή η Επιτροπή υπέβαλε σχετικό αίτημα και η Ziegler ηττήθηκε, η τελευταία πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα.

¹²⁵ — Σύμφωνα με τη γενική αρχή κατά την οποία οι δικονομικοί κανόνες τυγχάνουν εφαρμογής σε όλες τις δίκες που εκκρεμούν κατά τον χρόνο της ενάρξεως της ισχύος τους (πάγια νομολογία, βλ. μόνο την απόφαση της 12ης Νοεμβρίου 1981, 212/80 έως 217/80, *Meridionale Industria Salumi* κ.λπ., Συλλογή 1981, σ. 2735, σκέψη 9), η απόφαση περί των δικαστικών εξόδων λαμβάνεται, στην υπό κρίση υπόθεση, επί τη βάση του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου της 25ης Σεπτεμβρίου 2012, ο οποίος τέθηκε σε ισχύ την 1η Νοεμβρίου 2012. Πάντως, από πλευράς περιεχομένου, δεν υπάρχει καμία διαφορά σε σχέση με το άρθρο 69, παράγραφος 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 118 και το άρθρο 122, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου της 19ης Ιουνίου 1991.

VI – Πρόταση

171. Βάσει των ανωτέρω σκέψεων, προτείνω στο Δικαστήριο να εκδώσει απόφαση με το ακόλουθο διατακτικό:

- «1) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως.
- 2) Καταδικάζει την Ziegler SA στα δικαστικά έξοδα.»